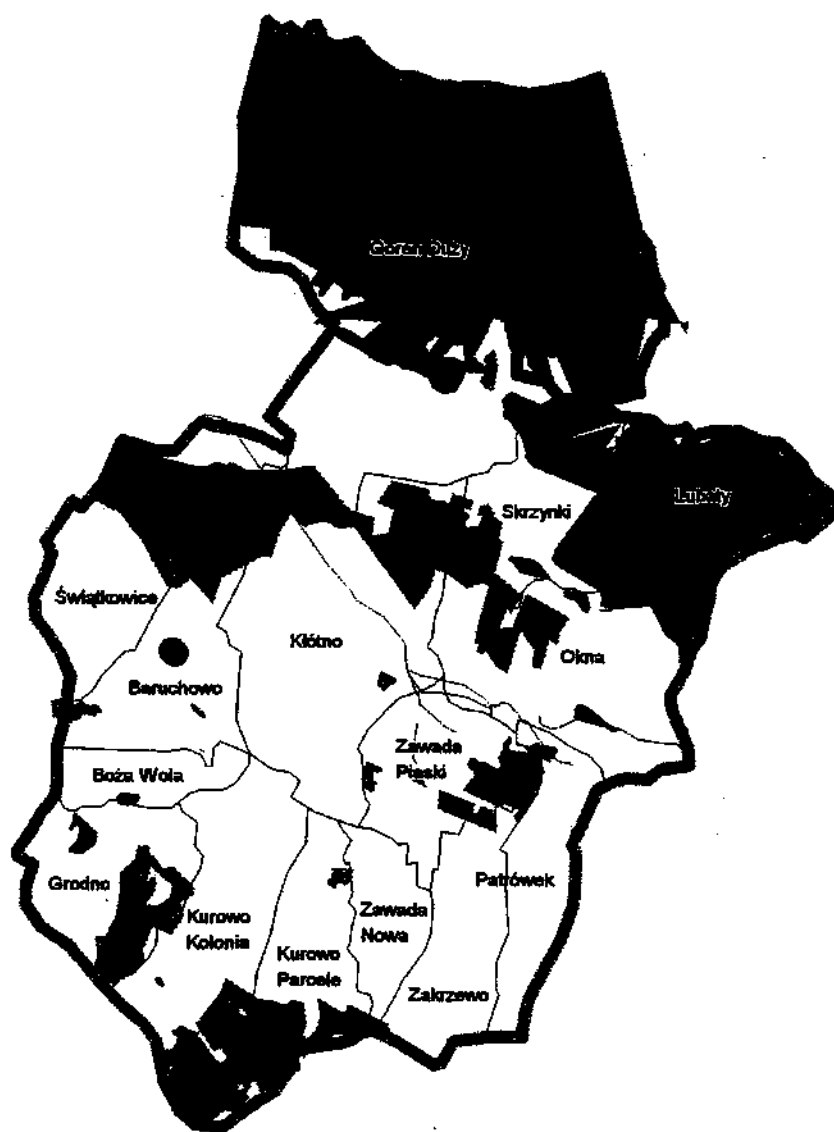

Z up. W Ó J T A

mgr inż. Maria Baranowska
ZASTĘPCA WÓJTA

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BARUCHOWO

MARZEC 2001

Spis treści

WSTĘP	3
WPROWADZENIE	4
1. STAN OBECNY GMINY	4
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNA	5
1.2. TERENY I OBIEKTY PODLEGAJĄCE PRAWNEJ OCHRONIE PRZYRODY I KRAJOBRAZU	8
1.3. OCENA STANU I IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA	10
1.4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	14
1.5. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	16
1.6. SYTUACJA EKONOMICZNA I MIESZKANIOWA	17
1.7. STAN INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	18
1.8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	23
1.9. GOSPODARKA	24
1.10. SYTUACJA FINANSOWA GMINY	26
1.11. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY BARUCHOWO ZEBRANE W ANKIECIE TEKSTOWEJ	27
2. OPIS STOSOWANEJ METODY	42
2.1. INFORMACJE WSTĘPNE	42
2.2. LOKALNI LIDERZY	42
2.3. GŁÓWNE ETAPY PLANOWANIA	46
3. ANALIZA S W O T	47
3.1. MOCNE I SŁABE STRONY	47
3.2. SZANSE I ZAGROŻENIA	48
4. ANALIZA PROBLEMÓW ROZWOJU	49
5. ANALIZA CELÓW	53
5.1. CELE STRATEGICZNE	53
5.2. CELE OPERACYJNE	54
5.3. EFEKTY STRATEGII	55
6. PLANOWANIE STRATEGII	55
6.1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU	55
6.2. WIZJA ROZWOJU GMINY BARUCHOWO W OKRESIE 2001 – 2015	56
6.3. ZADANIA REALIZACYJNE	62
6.4. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	69

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania strategii rozwoju gminy Baruchowo była Uchwała Nr XII/62/99 Rady Gminy Baruchowo z dnia 28 września 1999 roku w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Baruchowo oraz aneksu do uchwały. Głównym celem opracowania jest nakreślenie kierunków i priorytetów rozwoju gminy na lata 2001-2015.

Strategia odpowiada na trzy podstawowe pytania:

- do czego powinniśmy dążyć w kształtowaniu rozwoju gminy (wizja przyszłości);
- co powinniśmy starać się osiągnąć w perspektywie 15 lat (cele strategiczne);
- w jaki sposób chcemy zrealizować nasze zamierzenia (przedsięwzięcia, sposoby działania).

Wypracowywanie podstaw strategii odbywało się w sposób uspołeczniony, podczas spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami społeczności lokalnej powołanymi przez Zarząd Gminy do społecznej komisji.

Zadanie zostało podzielone na trzy etapy:

- I. Opracowanie diagnozy prospektywnej, na podstawie zebranych materiałów statystycznych z następujących źródeł: Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego BPP we Włocławku, dane statystyczne Urzędu Statystycznego we Włocławku i Bydgoszczy, Spis Rolny, biuletyny informacyjne RIO w Bydgoszczy, informacje Urzędu Gminy Baruchowo. Diagnoza prospektywna jest oceną stanu istniejącego badanego obszaru z uwzględnieniem wszystkich dziedzin życia społecznego mających wpływ na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców i poziom życia danej społeczności. Diagnoza stała się punktem wyjścia do dalszych prac nad strategią rozwoju;
- II. Spotkania konsultacyjno-informacyjne z członkami komisji społecznej

i w grupach roboczych poświęcone ustaleniu obszarów problemowych, zidentyfikowaniu barier rozwoju, przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia a także określeniu przyszłościowych kierunków rozwoju;

- III. Opracowanie w oparciu o ocenę stanu istniejącego i wnioski ze spotkań dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Baruchowo”.

Wprowadzenie

W tej części opracowania użytkownicy „Strategii rozwoju Gminy Baruchowo” zapoznają się z ogólną charakterystyką rejonu, dającą podstawy do zrozumienia nakreślonych do realizacji zadań dla gminy.

„Wprowadzenie” stanowi wyciąg informacji zawartych w dokumencie „Diagnoza i ocena stanu istniejącego Gminy Baruchowo”, sporządzonym w I etapie prac nad opracowaniem strategii rozwoju.

1. Stan obecny gminy

Obszar gminy Baruchowo znajduje się w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie ziemskim włocławskim. Graniczy z gminą Gostynin i Nowy Duninów z województwa mazowieckiego oraz gminami Włocławek, Kowal i Lubień Kujawski z województwa kujawsko-pomorskiego. Siedzibą gminy jest wieś Baruchowo.

W układzie administracyjnym kraju gmina Baruchowo należy do gmin o statusie wiejskim powiatu włocławskiego, będącego jednym z 19 powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Administracyjnie gmina podzielona jest na 15 sołectw i 24 miejscowości.

Do powiatu włocławskiego wchodzi jeszcze 12 jednostek samorządowych, wśród których jest 6 gmin o statusie wiejskim, 5 o statusie miejsko-wiejskim i 1 o statusie miejskim.

Ogólna powierzchnia obszaru gminy wynosi 10705 ha, co stanowi 7,3 % powierzchni powiatu włocławskiego. Użytki rolne stanowią 52,4 % (5611 ha) ogólnej powierzchni gminy, a lasy i grunty leśne zajmują 36,6 % (3921 ha) powierzchni. Podstawową funkcją gminy jest produkcja rolna.

Pośród 7 gmin wiejskich Baruchowo zajmuje pod względem:

☐ powierzchni	– 3 miejsce
☐ ludności	– 7 miejsce
☐ gęstości zaludnienia	– 6 miejsce
☐ dochodów budżetowych na 1 mieszkańca	– 2 miejsce
☐ wydatków budżetowych na 1 mieszkańca	– 2 miejsce
☐ wydatków majątkowych na 1 mieszkańca	– 2 miejsce

1.1. Ogólna charakterystyka geograficzna

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg J. Kondrackiego i J. Ostrowskiego) obszar gminy położony jest w obrębie dwóch mezoregionów:

- Kotliny Płockiej będącej częścią makroregionu Pradolnia Toruńsko-Eberswaldzka (północna część gminy);
- Pojezierza Kujawskiego wchodzącego w makroregion Pojezierza Wielkopolskiego (południowa część gminy).

Oba makroregiony znajdują się w podprovincji Pojezierze Południowobałtyckie.

Pod względem hydrograficznym gmina Baruchowo leży w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Rakutówki.

Rzeźba terenu ukształtowana została w okresie zlodowacenia czego wynikiem są osady lodowcowe złożone z piasków, żwirów i glin zwałowych a także torfy i gutie.

Na obszarze gminy Baruchowo występują następujące złoża kopalin:

- surowce skalne (kruszywo naturalne): piaski i żwiry średnio i drobnoziarniste, piaski lodowcowe budujące pagórki, piaski wydymowe drobno i średnioziarniste. Kruszywo jest eksploatowane na niewielką skalę;

- surowce ilaste (gliny zwałowe, iły warwowe czwartorzędowe): jest to glina piaszczysta nie posiadająca cech korzystnych do wykorzystania jako surowiec do ceramiki budowlanej;
- surowce energetyczne (torfy, węgiel brunatny): torfy zajmują znaczne powierzchnie i należą do niskich. Zasilane są głównie wodami podziemnymi. Węgiel brunatny zalega w niekorzystnych warunkach geologiczno-górnictwowych.

Udokumentowano złoża piasków kwarcowych o powierzchni 104,25 ha do produkcji silikatów „Lubaty-Aleksandrów”. Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej zaliczono jako kopalinę pospolitą, eksploatację konfliktową.

Do rozpoznanych torfowisk należą:

- torfowisko „Jezioro Rakutowskie”,
- torfowisko „Budy Lucieńskie”,
- torfowisko „Grodno”.

Do produkcji elementów cienkościennej ceramiki budowlanej rozpoznano złoża ilów na obszarze Górki-Zakrzewo (na południe od szosy Gostynin – Kowal).

Na obszarze gminy Baruchowo występują dwa obszary glebowe:

- północny o glebach słabych (klasy bonitacyjne V–VI Rz),
- południowy o glebach wyższej przydatności rolniczej – bielicowe i brunatne (klasy bonitacyjnej IV, Vb i VI).

W gminie występują również gleby chronione klasy IIIa i b (brunatne i płowe) w rejonie wsi Zakrzewo-Parcele, Kurowo. Ich udział w użytkach rolnych stanowi ok. 30 %.

Pod względem wielkości plonów gmina znajduje się na 30 miejscu w województwie osiągając: 22,0 dt z 1 ha zbóż podstawowych i 125 dt z 1 ha ziemniaków.

Tereny rolne zajmują powierzchnię 5611 ha, co stanowi 52,4 % ogólnej powierzchni gminy. Grunty orne klasy I–IVb zajmują powierzchnię 1948 ha, co stanowi 42,4 % ogólnej powierzchni gruntów ornych. Jest to wielkość, która plasuje gminę w przedziale między 50 a 60 punktów (w skali oceny warunków przyrodniczych dla rolnictwa wg waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez JUNG

Puławy), czyli posiada słabe warunki rozwoju rolnictwa.

Warunki klimatyczne gminy charakteryzują się niskim stanem opadów rocznych (do 500 mm).

Wody powierzchniowe gminy charakteryzują się słabo rozwiniętą siecią rzeczną. Rzeki są krótkie o łamanym przebiegu i słabo zaznaczonych dolinach. Powoduje to w okresach suchych brak zasilania gruntowego i wysychanie znacznej części cieków okresowych. Istnienie rozległych bagien i mokradeł, małych spadków oraz licznych obszarów bezodpływowych jest przyczyną trudności w wyznaczeniu działów wodnych stanowiących granicę pomiędzy obszarami zasilania poszczególnych rzek. Na kształtowanie się obiegu wody mają też znaczny wpływ liczne zagłębienia bezodpływowe. Najwięcej ich występuje w obrębie wydmy terasów pradoliny Wisły.

Ważnym elementem hydrograficznym są jeziora, w przeważającej części rynnowe tworzące charakterystyczne ciągi. Licznie reprezentowana jest tu roślinność szuwarowa tzw. szuwały właściwe, szuwały trzcinowe, szuwały turzycowe.

Największymi jeziorami gminy Baruchowo są:

- 1) J. Goreńskie – o pow. 55,3 ha, gł. max 6,1 m – nad brzegiem wydmy porośnięte borem (25 % otoczenia jeziora). Jezioro jest objęte strefą ciszy, użytkowane rekreacyjnie.
- 2) J. Skrzyneckie – o pow. 26,8 ha, gł. max 10,5 m – brzegi wysokie, piaszczyste, bór stanowi 70 % otoczenia jeziora, intensywnie użytkowane rekreacyjnie.
- 3) J. Trzeboskie – o pow. 10,7 ha, gł. max 2 m – brzegi są zarośnięte szerokim pasmem szuwarów w 80 % i trudnodostępne.
- 4) J. Radziszewskie – o pow. 8,5 ha, gł. max 2,9 m – ols i bór świeży stanowi 10 % otoczenia zbiornika, użytkowane rekreacyjnie.

Do obszaru gminy przylegają też jeziora z sąsiednich gmin. Są to jeziora: Rakutowskie, Krzewenckie, Głównki i Lubiechowskie. To ostatnie jezioro może mieć znaczenie dla gminy ze względów rekreacyjnych. Posiada bowiem plażę i pola namiotowe.

W jeziorach na terenie gminy można spotkać następujące gatunki ryb: szczupak, karpię, leszcz, płoć, karaś złocisty, węgorz, miętus, sandacz, okoń, sztucznie wprowadzone do niektórych zbiorników jest amur biały. Występują też gatunki pospolite, mało gospodarczego, ale atrakcyjne dla wędkarzy takie jak: kielb, krap,

ukleja, słonecznica, wzdrega, koza, piskorz, jazgarz, ciernik.

Lasy na terenie gminy Baruchowo zajmują powierzchnię 3921 ha, tj. 36,6 % ogólnej powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w północnej części gminy lasów gostynińsko-włocławskich. Większość lasów to lasy państwowe należące do Nadleśnictwa Kowal. Dominują drzewostany sosnowe, rzadziej występują zbiorowiska lasów liściastych.

Dużą różnorodnością gatunków drzew cechuje się Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, w którym lasy stanowią ponad 62 % ogólnej powierzchni.

Opisano tu już 15 zespołów leśnych i zaroślowych. Spośród borów sosnowych największą powierzchnię zajmuje subkontynentalny bór świeży. W rynnach jezior Radyzyńskich wykształcił się bór bagienny (sosna zwyczajna, brzoza omszona). W drzewostanie obok sosny rośnie dąb szypułkowy z domieszką brzozy brodawkowej. Na terenie parku znacznie rzadziej występują zbiorowiska lasów liściastych. Również rzadko występują lasy łąkowe. Najbliżej jezior rozwija się zwykle łąka niski. Stosunkowo dużą powierzchnię parku zajmują wilgotne lasy łąkowe. Osobliwością w skali kraju jest kompleks olszyn. Na obszarze parku bytują też wszystkie gatunki ropuch.

2. Tereny i obiekty podlegające prawnej ochronie przyrody i krajobrazu

Obszary krajobrazu chronionego to wyróżniające się przyrodniczo i krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Głównym celem ochrony tych obszarów jest zachowanie możliwie niezmienionej, atrakcyjnej formy walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych dla różnej działalności człowieka, w tym dla potrzeb turystyki i rekreacji.

Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy wraz z otuliną utworzony został w 1979 r., na mocy Uchwały nr XIX/70/79 Wojewódzkich Rad Narodowych we Włocławku i Płocku z dnia 5 kwietnia 1979r.

Powierzchnia parku wynosi 39950 ha, z czego 22220 ha usytuowane jest w województwie kujawsko-pomorskim (gminy: Baruchowo, Kowal, Włocławek), a reszta powierzchni przypada na województwo mazowieckie. Na obszarze gminy Baruchowo znajduje się 6600 ha parku, co stanowi 61,7 % obszaru gminy. Na terenie gminy

nie utworzono otuliny parku.

Na obszarze gminy Baruchowo utworzono następujące rezerваты przyrody:

- 1) Rezerwat leśny „Olszyny Rakutowskie” – o powierzchni 174,62 ha – przedmiot ochrony: olsy i łęgi jesionowo-olszowe – tworzące na Kujawach największy kompleks lasów liściastych;
- 2) Rezerwat leśno-jeziorny „Grodno” – o powierzchni 132,88 ha – uroczysko z pięknym jeziorem i rzadkimi zespołami leśnymi – ols porzeczkowy, łęg wiązowo-jesienny i grąd niski.

Największą osobliwością rezerwatu są lasy łęgowe o charakterze podgórskim.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy znajduje się rezerwat faunistyczny „Jazy” – gmina Włocławek, rezerwat wodno-faunistyczny „Jezioro Rakutowskie” i „Olszyny Rakutowskie”.

Na terenie gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

- klon pospolity – wysokość 22 m, obwód 280 cm – położony w parku dworskim w Baruchowie;
- dąb szypułkowy – wysokość 23-37 m, obwód 280-330 cm – położony w parku dworskim w Baruchowie;
- sosna zwyczajna – wysokość 17 m, obwód A-241 cm, B-247 cm – położony za osadą Leśnictwa Czarne;
- jałowiec pospolity (3 szt.) – wysokość 5 m i 6 m , wysokość 10 m, obwód 25 cm – położone we wsi Goreń Duży;
- dąb szypułkowy – wysokość 25 m, obwód na wysokości 1,30 m od 340-395 cm – położony w Leśnictwie Kurowo.
- Z innych form ochrony krajobrazu w gminie Baruchowo należy wymienić:
- strefy ciszy – 5 obszarów: rezerwat Olszyny Rakutowskie, stanowisko bobrów nad rzeką Rakutówką, Jezioro Goreńskie, Patrolowa Góra, fragment rezerwatu Jeziora Rakutowskiego, Leśnictwo Kukawy;
- lasy ochronne – Nadleśnictwo Kowal – lasy gleboochronne i wodoochronne;
- użytki ekologiczne – Czarne Leśnictwo Kurowo;

- leśny kompleks promocyjny – Lasy Gostynińsko-Włocławskie – gmina Baruchowo położona jest w całości w tym kompleksie.

Na terenie gminy znajdują się również 4 parki podworskie:

- 1) Zespół parkowo-dworski w Baruchowie – o powierzchni 5,51 ha, o charakterze leśnym, na Siedlisku lasu grądowego, występuje tu: grab pospolity, wiąz polny, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, klon zwyczajny, klon jawor. W okolicy pałacu z nasadzeń występują: świerk pospolity, kasztanowiec biały, sosna czarna. Zachowały się także drzewa owocowe stanowiące pozostałości dawnego sadu. Do parku prowadzi aleja lipowa ze szpalerem lipy w wieku ok. 150 lat. Wpisany do rejestru zabytków.
- 2) Zespół parkowo-dworski Zawada Nowa – drzewostan zróżnicowany: kasztany, buki, klony, jesiony, świerki, sosny. Proponowany do wpisu do rejestru zabytków.
- 3) Zespół parkowo-dworski w Czarnem – wpisany do rejestru zabytków.
- 4) Park podworski Zakrzewo – drzewostan zróżnicowany, wyróżnia się aleja bukowa. wpisany do rejestru zabytków.

Ogólnie drzewostan w parkach jest zniszczony.

Parki poza znaczeniem historycznym pełnią też ważną funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze. Ochrona parków polega na: zakazie dokonywania wszelkich zmian naruszających układ przestrzenny parku, zakazie wznoszenia na terenie parku budowli i wykonywania robót szkodliwych dla parku, prowadzeniu niezbędnej pielęgnacji roślinności i urządzeń parkowych. Obecnie trwa rekonstrukcja stawów w parku w Baruchowie. Zamierzeniem władz jest zamiar przekazania w użytkowane stawów chętnym, którzy je zagospodarują w odpowiedni sposób.

Wszystkie nakazy i zakazy dotyczące gospodarowania przestrzenią Parku Krajobrazowego muszą być brane pod uwagę przez władze gminy w procesach planistycznych dotyczących kierunków rozwoju i bieżącej działalności gospodarczej na jego obszarze. Jednakże nie należy tych ograniczeń uznawać za bariery rozwoju gminy lecz wykorzystać posiadane walory przyrodnicze jako jej atuty.

1.3. Ocena stanu i identyfikacja zagrożeń środowiska

Jakość środowiska przyrodniczego w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat uległa znacznemu pogorszeniu lub wręcz degradacji w wyniku nieracjonalnej i niekontrolowanej działalności człowieka. Dotyczy to w równym stopniu wód powierzchniowych, podziemnych, powietrza atmosferycznego, gleb i lasów. Ponieważ czerpanie z zasobów przyrody jest nierozzerwalnie związane z działalnością człowieka należy bezwzględnie dążyć do ochrony posiadanych zasobów i racjonalnego ich zagospodarowania.

Na terenie gminy Baruchowo badania jakości wód powierzchniowych prowadzone są systematycznie przez Inspektorat Ochrony Środowiska w dwóch punktach na rzece Rakutówce oraz w jeziorach Skrzyneckim i Goreńskim. Stan czystości rzeki określono na III klasę, czyli zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 1991r. nadaje się ona jedynie do nawadniania terenów rolniczych. Również wody w jeziorach na początku lat dziewięćdziesiątych określono na klasę III zarówno w zakresie czystości wody jak i podatności na degradację. Ostatnie badania przeprowadzono w latach 1994 i 1996, a ich wyniki prezentuje poniższa tabela.

TABELA 1

Zestawienie stanu czystości rzek wg stanu na rok 1994 – ostatnie badanie

Nazwa ciek	Lokalizacja punktu pomiarowo-kontrolnego	Km rzeki	Klasa czystości			Wskaźnik decydujący o klasie fizykochemicznej
			planowana	bakteriologiczna	fizykochemiczna	
Rakutówka	Ujście do Lubieńki (poza obszarem gminy)	8,0	II	III	Non	P – fosfor ogólny

Źródło: WIOŚ – Raport o stanie środowiska województwa wrocławskiego w roku 1994.

TABELA 2

Zestawienie stanu czystości jezior wg stanu na rok 1996

Lp.	Nazwa jeziora	Pow. jeziora w ha	Rok badania	Ocena czystości	Podatność na degradację	Zlewnia
1.	Goreńskie	55,3	1988 planowana	III II	III	rzeki Rakutówki
2.	Skrzyneckie	26,8	1988 planowana	III II	III	Rzeki Rakutówki
Jeziora położone w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru gminy Baruchowo						
1.	Rakutowskie Wielkie gm. Kowal	300,0	1982 1994 planowana	II III I	poza kategorią	Rzeki Rakutówki
2.	Lubiechowskie gm. Kowal	16,8	1988 planowana	II II	III	Rzeki Rakutówki
3.	Krzeweneckie gm. Kowal	39,2	1988 planowana	II II	III	Rzeki Rakutówki

Źródło: WIOŚ – Raport o stanie środowiska województwa wrocławskiego w 1996 r.

Jak widać pilnym zadaniem dla władz gminy powinno być doprowadzenie czystości wód do co najmniej klasy II. W klasie II wody nadają się bowiem do bytowania w warunkach naturalnych ryb innych niż łososiowate, chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, a co najistotniejsze z punktu widzenia walorów wypoczynkowych do rekreacji, uprawiania sportów wodnych oraz urządzania kąpielisk.

Wody podziemne w gminie Baruchowo w latach 1991–1994 były kwalifikowane do klasy II, czyli średniej jakości.

Potencjalnymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych są ścieki z budynków bez oczyszczania własnym systemem kanalizacji, szczególnie z miejscowości posiadających wodociągi, ścieki z opróżniania szamb zrzucane do wody lub w jej pobliżu, ścieki pochodzące z wymywania „dzikich” wysypisk odpadów a także zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa (spływające do cieków powierzchniowych wraz z wodami opadowymi w sposób niezorganizowany z gruntów ornych), ropopochodne z terenów stacji paliw oraz rozszczelnienie gazociągu. Istniejący sposób pozbywania się ścieków (odprowadzanie do ziemi lub gromadzenie w zbiornikach i wywóz) nie zapewnia prawidłowej ochrony wód podziemnych i po-

wierzchniowych oraz właściwych warunków sanitarnych.

Poprawę sytuacji w tym zakresie może spowodować budowa biologicznych przyzgodowych oczyszczalni ścieków. Obecnie funkcjonują 43 tego typu urządzenia.

Istotnym zagrożeniem dla powierzchni ziemi w gminie Baruchowo są wyrobiska eksploatacyjne i poeksploatacyjne. Większość wyrobisk, aż 27 opisano w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym. Zgrupowane są w trzech rejonach: Goreń Duży – Skrzynki, Baruchowo – Kretki oraz Kolonia Dębowo. Ich położenie w stosunku do środowiska jest konfliktowe i średnio uciążliwe dla otoczenia szczególnie dla turystyki i usług. Wyrobiska powstające przy odkrywkowej eksploatacji kopalin są przyczyną niszczenia nie tylko gleb ale również mogą powodować zmiany w zasobach wód podziemnych, a niekiedy i powierzchniowych. Na terenie gminy występują także obszary zagrożone erozją, są to głównie tereny skarpy Wysoczyzny Kujawskiej i zbocza wydm nie porośniętych lasem bądź wylesienia.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są w gminie Baruchowo paleniska domowe w sezonie grzewczym. Ich wpływ na stan czystości powietrza jest jednak niewielki a ich uciążliwość ma charakter lokalny na terenach zwartej zabudowy, np. w Baruchowie.

Zagrożenie hałasem uwarunkowane jest poziomem hałasu emitowanego przez drobne zakłady przemysłowo-usługowe np. tartak, stolarnia oraz ilością poruszających się pojazdów mechanicznych. Główne przyczyny hałasu komunikacyjnego to zły stan techniczny dróg, duża głośność pojazdów.

Elementami nadzwyczajnego zagrożenia środowiska na terenie gminy Baruchowo mogą być zbiorniki podziemne na paliwo stacji benzynowych: Baruchowo (2 obiekty) i Zakrzewo oraz gazociąg regionalny wysokiego ciśnienia Gustorzyn – Gostynin.

Podstawową przyczyną degradacji szaty roślinnej w ekosystemach leśnych może stać się niekontrolowany ruch turystyczny na obszarach skoncentrowanej bazy rekreacyjnej intensywnie użytkowanej na obrzeżach jezior i lasów. Dlatego tak ważnym zadaniem dla władz gminy winno być stworzenie infrastruktury turystycznej w miejscach zwyczajowo odwiedzanych przez mieszkańców i turystów.

Do obiektów i obszarów mogących pogorszyć stan środowiska w gminie należą:

- gminna oczyszczalnia ścieków w Baruchowie;
- gminne wysypisko śmieci w Kurowie Kolonii;

- stacje benzynowe w Baruchowie i Zakrzewie;
- droga Kowal – Gostynin;
- droga Kowal – Goreń Duży – Patrówek;
- podziemny gazociąg regionalny wysokiego ciśnienia Gustorzyn – Gostynin;
- stacja bazowa telefonii komórkowej w Baruchowie;
- obszar zmeliorowany;
- tartak w Skrzynkach;
- tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej i letniskowej;
- ферmy chowu zwierząt.

1.4. Sytuacja demograficzna

Gmina Baruchowo pod względem liczby ludności należy do mniejszych gmin powiatu włocławskiego. Ludność zamieszkuje w 24 miejscowościach zorganizowanych w 15 sołectw. W czerwcu 2000r. liczyła 3498 mieszkańców. W latach 1995 – 1999 posiadała zmienne tendencje w liczbie mieszkańców. W 1995 roku gminę zamieszkiwało 3511 osób, w 1996 – 3502, w 1997 – 3485, w 1998 – 3583, w 1999 – 3498, w 2000 – 3498.

Od 1996 roku występuje w gminie ujemny przyrost naturalny przy równocześnie utrzymującej się liczbie zgonów na zbliżonym poziomie (ca. 12% na rok). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców współczynnik urodzeń obniżył się z 16,3 % w 1990r. do 12,8 % w 1998r. Dodatni przyrost naturalny występuje w zaledwie 50 % miejscowości gminy.

Drugim czynnikiem mającym istotny wpływ na liczbę mieszkańców gminy są migracje, które kształtują liczbę ludności na danym obszarze. Gmina Baruchowo należy do gmin posiadających ujemne saldo migracji. Migracje powodowane są głównie pogarszającą się sytuacją ekonomiczną ludności rolniczej oraz chęcią poprawy warunków bytowych.

Struktura ludności wg wieku, tzw. podział ludności na podstawowe kategorie demograficzne a zarazem ekonomiczne, charakteryzuje się w gminie dominacją ludności w wieku produkcyjnym. Stanowi ona 58,7 % ogółu mieszkańców. W latach 1995 – 1998 udział osób w wieku produkcyjnym wzrósł z 56,6 % do 58,7 %. Jednocześnie

zmniejszył się udział dzieci i młodzieży z 27,2 % w 1995r. do 24,0 % w 1998r. Jest to zapewne wynik ujemnego przyrostu naturalnego. W tym samym okresie ludność w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 11,3 do 17,1 %. Baruchowo ma lepszą strukturę wieku ludności niż ogół gminy. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym wynosi 60,8 %, większy jest też udział ludzi młodych.

Ludność wg grup ekonomicznych w gminie przedstawia poniższa tabela.

TABELA 3

Ludność wg grup ekonomicznych w gminie Baruchowo

Lata		Ogółem	W wieku			Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
o – ogółem	m – mężczyźni k – kobiety		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	Poprodukcyjnym	
1995	o	3 511	956	1 954	601	79,7
	m	1 750	483	1 067	200	64,0
	k	1 761	473	887	401	98,5
1998	o	3 583	863	2 105	615	70,2
	m	1 781	422	1 146	179	52,4
	k	1 802	421	959	422	87,9

Źródło: WUS Włocławek.

Z zaprezentowanych danych wynika, że w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przeważają mężczyźni (26,7 : 31,9). Natomiast w wieku poprodukcyjnym ponad dwukrotnie przeważają kobiety.

Niepokojącym zjawiskiem w gminie jest niski poziom wykształcenia mieszkańców, co ma istotny wpływ na ich sytuację ekonomiczną. Może to stanowić istotną barierę rozwoju dla grupy czynnej zawodowo i uniemożliwiać odpowiednie wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich zamieszkałych na terenie gminy. W gminie Baruchowo wykształcenie jest niższe niż przeciętne w gminach wiejskich. Większość ludności legitymuje się zaledwie wykształceniem podstawowym (ok. 53 %), a zasadnicze zawodowe posiada grupa ok. 28 % ogółu. Aż 5 % ludności jest bez wykształcenia i z nieukończonym podstawowym, a wyższe posiada zaledwie 1 % mieszkańców. Dane liczbowe wg Powszechnego Spisu Rolnego w 1996r. prezentuje poniższa tabela.

TABELA 4

Ludność w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) według poziomu wykształcenia i płci

Wyszczególnienie o – ogółem m – mężczyźni k – kobiety	Ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	
Baruchowo	o	1 966	21	17	161	75	546	1 040	106
	m	1 013	9	4	80	15	348	518	39
	k	953	12	13	81	60	198	522	67

Źródło: *Powszechny Spis Rolny*, dane za rok 1996.

Z zaprezentowanych danych wynika, że wśród ludności rolniczej 50 % użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych ma zaledwie wykształcenie podstawowe, a 35 % rolników posiada zasadnicze zawodowe. Wyższy poziom wykształcenia reprezentują kobiety, wśród, których aż 17 % legitymuje się wykształceniem średnim i wyższym.

1.5. Sytuacja na rynku pracy

Na podstawie uzyskanych wyników prognozy biologicznej przewiduje się, iż do 2010r. nastąpi ubytek ludności, a jednocześnie dokonają się zmiany w strukturze ludności wg wieku. Główną tendencją będzie wzrost ludności w wieku produkcyjnym z 58,7 % aż do 63,9 % ogółu ludności, co spowoduje nasilenie wzrostu podaży pracy. Wystąpią nadwyżki siły roboczej co może przyczynić się do utrudnienia procesów restrukturyzacji gospodarki. Głównym więc problemem dla władz gminy będzie zapewnienie miejsc pracy dla wzrastającej populacji ludności w wieku produkcyjnym. W strukturze ludności wg płci będzie nadal istnieć i pogłębiać się nadwyżka mężczyzn.

Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym utrzymywać się będzie prawie na jednakowym poziomie. Grupa ta charakteryzuje się przewagą liczby kobiet.

O stopniu aktywności gospodarczej ludności na terenie gminy świadczy wielkość bezrobocia, a co za tym idzie migracja ze względów ekonomicznych. W gminie za-

potrzebowanie na siłę roboczą ma charakter selektywny, a brak poprawy warunków życia w będzie w najbliższym czasie utrzymywał ruchy migracyjne na obecnym poziomie. Głównym kierunkiem dla migrantów jest miasto Włocławek.

Najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie Baruchowo stanowią osoby z wykształceniem podstawowym (45 %) oraz zawodowym (39 %). Bezrobotni – to przede wszystkim ludzie młodzi w wieku 21–40 lat, stanowiący aż 72 % ogółu bezrobotnych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące. Inną niekorzystną tendencją w gminie Baruchowo jest zauważony od 1998 roku najniższy spadek liczby bezrobotnych w powiecie (tylko 12 %), podczas gdy w innych gminach wyniósł on ok. 30 %. W 1998 roku stopa bezrobocia w gminie Baruchowo wynosiła 15,1%, a w czerwcu 2000 roku już 17,1%. W tej liczbie aż 47,3% stanowią kobiety.

1.6. Sytuacja ekonomiczna i mieszkaniowa

Wyznacznikiem położenia ekonomicznego ludności jest jej ekonomiczna samowystarczalność, możliwości rozwoju aktywności gospodarczej, wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego źródło dochodów gminy, a także skala pomocy społecznej udzielanej w gminie oraz poziom bezrobocia.

Zdecydowana większość płatników podatku dochodowego od osób fizycznych regulowała podatek w wielkości przewidzianej najniższym progiem podatkowym. Biorąc pod uwagę przeciętne koszty utrzymania poziom dochodów był wystarczający zaledwie na znośną egzystencję uniemożliwiający jednak jakąkolwiek akumulację środków w celu przeznaczenia jej na inwestycje gospodarcze bądź edukacyjne dzieci, jak i dorosłych.

Niezmiernie ważnym wyznacznikiem położenia ekonomicznego jest także poziom i powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

Podstawowymi powodami trudności życiowych będących podstawą do występowania o pomoc w ostatnich latach było ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezrobocie. Przyznano zasiłki 74 rodzinom dotkniętych alkoholizmem, które w większości pochodzą z sołectw Goreń i Skrzyńki. Natomiast nie odnotowano na terenie gminy zjawiska narkomanii.

Świadczenia z budżetu gminy na opiekę społeczną systematycznie wzrastają, ale liczba korzystających z opieki wykazuje tendencję ustabilizowaną. Zmianie ulega natomiast rodzaj gospodarstw objętych pomocą. Wyraźny wzrost świadczeń nastąpił

z powodu bezrobocia i ubóstwa, co obrazuje poniższa tabela.

TABELA 5

Świadczenia pomocy społecznej

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.
Pomoc materialna ogółem		
– Liczba korzystających	290	292
– świadczenia w tys. złotych	162	214
Liczba korzystających z zasiłków stałych	29	24
Gospodarstwa objęte pomocą ze względu na:		
– bezrobocie	63	172
– ubóstwo	69	118
– niepełnosprawność	36	26
– alkoholizm	54	35
– inne	152	236

Źródło: Podstawowe dane statystyczne, US Włocławek.

Gmina Baruchowo posiadała w 1997r. w swoich zasobach 919 mieszkań o powierzchni użytkowej 61,5 tys. m². Przeciętna wielkość mieszkania wynosiła 66,9 m², a liczba osób na 1 mieszkanie 3,79, na 1 izbę 1,07. Wielkości te plasują gminę Baruchowo w granicach średniej dla innych gmin wiejskich, a standardy mieszkaniowe mają tendencję wzrostową.

Około 30 % substancji mieszkaniowej jest wybudowanych przed 1945, 41 % to budownictwo z lat 1945–70, 45 % to mieszkania wybudowane w latach 1970–88.

Ruch budowlany w gminie w latach 1990–99 był dosyć niski i realizowany jedynie przez inwestorów prywatnych. Największy ruch budowlany wystąpił w sołectwie Okna, a następnie Baruchowo, Świątkowice, Goreń Duży, Kłótno.

1.7. Stan infrastruktury społecznej

Opiekę zdrowotną w gminie pełni Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

w Kłótnie. Ośrodek zdrowia został wybudowany w 1964 roku, a w latach 1997 – 99 przeprowadzono remont i modernizację. Warunki sprawowania opieki zdrowotnej są dobre.

W ośrodku znajdują się następujące gabinety lekarskie: ogólny (internistyczny), stomatologiczny, ginekologiczny, pediatryczny oraz gabinet zabiegowy.

Zatrudnionych jest 9 osób, w tym:

- 4 lekarzy z I. stopniem specjalizacji w zakresie: pediatrii oraz dermatologii i wenerologii (jedna osoba), chorób wewnętrznych, stomatologii ogólnej, chorób kobiecych i położnictwa;
- 4 pielęgniarki (1 położna);
- 1 pomoc stomatologiczna.

Z porad lekarzy specjalistów mieszkańcy korzystają głównie we Włocławku i Gostyninie. Na terenie gminy działa jeden prywatny gabinet internistyczny i jedna apteka.

Opiekę społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniający 3 osoby oraz Dom Pomocy Społecznej w Kurowie Parcele. Obiekt, w którym funkcjonuje dom jest własnością Skarbu Państwa. Jest to zaadaptowany budynek po byłej szkole podstawowej. Budowa została sfinansowana z budżetu państwa i oddana do użytku w 1998 roku. Pod względem obowiązujących wymogów technicznych spełnia standardy określone dla tego typu budowli.

Powierzchnia użytkowa obiektu wynosi 2.449 m², gdzie znajduje się 21 pokoi 2- osobowych oraz 2 pokoje 1-osobowe (razem 44 miejsca). Obecnie wszystkie miejsca są zajęte. Ponadto dom wyposażony jest w aneksy wypoczynkowe, sale terapii zajęciowej, gabinety hydroterapii i rehabilitacji, salę dziennego pobytu, kaplicę.

W Domu Pomocy zatrudnione są 34 osoby, w tym personel:

- medyczno-rehabilitacyjny – 7 osób;
- opiekuńczo-terapeutyczny – 11 osób;
- techniczno-gospodarczy – 9 osób.

Finansowanie usług opiekuńczych odbywa się z dotacji celowej budżetu państwa w wysokości 1.309 zł na 1 pensjonariusza i 70 % wysokości rent i emerytur miesz-

kańców. Te środki są przekazywane przez ZUS do budżetu starostwa powiatowego.

W gminie Baruchowo oświatę sprawują wyłącznie publiczne szkoły podstawowe i gimnazjum zlokalizowane we wsiach:

- Baruchowo – 6-klasowa szkoła podstawowa z gimnazjum. Wybudowana została w 1970 roku, posiada 15 klas lekcyjnych, salę gimnastyczną o powierzchni 150 m², boisko sportowe o powierzchni 0,20 ha do siatkówki i koszykówki oraz stołówkę. Szkoła może pomieścić 290 uczniów. W roku szkolnym 1999/2000 liczba uczniów wynosi 369 dzieci w klasach 1-6 i 35 dzieci w zerówce. W szkole działa poradnia psychologiczno-pedagogiczna z Lubienia, w której są zatrudnieni logopeda, psycholog i pedagog. Opiekę zdrowotną nad dziećmi sprawuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłótnie. W latach 1999-2000 przeprowadzono remont budynku z jednoczesną jego modernizacją. Dokonano zmiany systemu ogrzewania na olejowe, docieplono ściany, wymieniono stolarkę okienną, wyremontowano kuchnię i stołówkę. Jednakże z uwagi na fakt, iż szkoła w Baruchowie prowadzi również gimnazjum, a pozostałe szkoły na terenie gminy są 6-klasowe, będzie zachodziła potrzeba rozbudowy szkoły. Jest to możliwe w oparciu o istniejące w jej obrębie tereny.
- Goren Duży – 6-klasowa szkoła podstawowa wybudowana w 1992., posiada 5 klas lekcyjnych, salę gimnastyczną o powierzchni 80 m², boisko sportowe o powierzchni 0,20 ha, kuchnię i stołówkę. Szkoła ma 120 miejsc, a w roku szkolnym 1999/2000 liczba uczniów wynosi 35 dzieci. W 1998 roku przeprowadzono remont budynku z modernizacją systemu ogrzewania zmieniając je na olejowe.
- Czarne (sołectwo Okna) – 6-klasowa szkoła podstawowa wybudowana w 1974r., posiada 6 klas lekcyjnych, boisko sportowe o powierzchni 0,20 ha. Szkoła posiada 120 miejsc, w roku szkolnym 1999/2000 uczęszczało do niej 78 uczniów. W szkole funkcjonuje ogrzewanie centralne (węglowe). W latach 1997 – 2000 przeprowadzono remont szkoły.

Przy każdej ze szkół istnieją domy nauczyciela, w których łącznie zamieszkuje 11 rodzin.

Generalnie można stwierdzić, że gmina Baruchowo posiada dobrą bazę edukacyjną, zabezpieczającą w pełni potrzeby szkolnictwa podstawowego. Ze względu na utrzymujący się od 1985/86 roku spadek liczby dzieci, w 1996 roku zlikwidowana została

szkoła we wsi Kurowo Parcele.

Kadra pedagogiczna w gminie to 42 nauczycieli w tym wykształcenie wyższe z tytułem magistra mają 33 osoby, wyższe zawodowe 4 osoby, studium nauczycielskie 3 osoby i średnie pedagogiczne 2 osoby. Można zatem uznać, że poziom wykształcenia nauczycieli jest dobry, co stwarza korzystne warunki do edukacji w zreformowanym systemie oświaty.

W dziedzinie kultury w gminie Baruchowo funkcjonuje Ośrodek Kultury, który ma swoją siedzibę w budynku Urzędu Gminy. W ośrodku działają następujące zespoły:

- taneczno-wokalny „Swojacy”;
- wokalno-muzyczny „Ultimatum”;
- 20 osobowy dziecięcy zespół taneczny (przy szkole w Baruchowie).

Oprócz zespołów działają także kółka zainteresowań: plastyczne, tenisa stołowego i teatralne.

W gminie działa także Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostyńskiego, które ma siedzibę w Łącku. W stowarzyszeniu zrzeszonych jest 11 gmin o podopiecznych walorach. Są to: Łąck, Gostynin, Dunin Nowy, Gąbin, Kowal, Włocławek, Głubice. Celem stowarzyszenia jest promocja walorów Pojezierza Gostyńskiego oraz współdziałanie na rzecz rozwoju turystyki i ochrony środowiska. Jest ono szansą na podejmowanie wspólnych działań zmierzających do promocji gmin i pełnego wykorzystania posiadanych zasobów przyrodniczych. Teren gminy Baruchowo jest atrakcyjnym miejscem do tworzenia gospodarstw agroturystycznych, które mogą stać się alternatywnym źródłem dochodów dla indywidualnych gospodarstw rolnych.

Obiekty sportowe na terenie gminy to oprócz szkolnych boisk boisko sportowe do piłki nożnej we wsi Baruchowo o powierzchni 0,96 ha. Działa także LZS z sekcją koszykówki.

Północna i środkowa część gminy Baruchowo położona w obrębie Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, ze względu na bogactwo i różnorodność walorów przyrodniczych wzbogaconych zasobami kulturowymi, stanowi korzystne warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej i pobytowej. Wypoczynek pobytowy koncentruje się w okolicach Jeziora Goreńskiego i Skrzyneckiego. Baza noclegowa w sezonie letnim to trzy ośrodki wypoczynkowe zakładowe o łącznej liczbie miejsc

286, wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną (energia elektryczna, woda, wc). W sezonie letnim funkcjonują tu punkty handlowo-gastronomiczne i wypoczynalnie sprzętu wodnego.

Na tym terenie występują także pola biwakowe (Goreń Duży – 2, Czarne – 1, Skrzynki – 2) oraz plaże i kąpieliska (Goreń Duży – 1, Skrzynki – 2). Istniejące tereny plażowo-kąpieliskowe są niewystarczające w stosunku do liczby wypoczywających.

W obrębie parku znajduje się również stacja wodna nad Jeziorem Lucieńskim, która wykorzystywana jest przede wszystkim przez harcerzy.

Gmina posiada tereny pod budownictwo letniskowe, które obecnie lokalizowane jest na najbardziej atrakcyjnych przyrodniczo obszarach – w pasie przybrzeżnym jezior Skrzynki, Goreńskie, Czarne. Obecnie jest do dyspozycji zainteresowanych 400 działek z tego około 70 % zabudowanych. Zabudowa letniskowa jest bardzo zróżnicowana zarówno pod względem materiałów i architektury jak również dostosowania do krajobrazu. Występuje zabudowa drewniana, murowana, w stylu domków góralskich a także wykorzystywane są obiekty tymczasowe typu barakowozy. Niekorzystnym elementem estetycznym na działkach są drewniane toalety. Obserwuje się także brak placów zabaw dla dzieci czy urządzonych ogólnodostępnych terenów sportowych. Obecnie domki letniskowe prywatne są zlokalizowane przede wszystkim na terenie lasów państwowych wydzielanych na ośrodki wypoczynkowe (17,18 ha lasów, w tym 5,11 ha lasów ochronnych).

Dla celów pieszej turystyki krajoznawczej wytyczono następujące szlaki turystyczne:

- Szlak zielony „Południowy” – Włocławek – północna strona jeziora Goreńskiego – północna strona jeziora Skrzyneckiego – wieś Lubaty – jezioro Lucieńskie – jezioro Łąckie Duże – przez obszar gminy Baruchowo przebiega ok. 9 km tego szlaku, a w jego obrębie jest punkt widokowy na skarpie leśnej jeziora Lubiechowskiego, wydmy goreńskie, pomniki przyrody.
- Szlak żółty „Południowy” – Gostynin – wieś Czarne – jezioro Czarne – jezioro Radziszewskie – jezioro Skrzyneckie – długość szlaku na terenie gminy ok. 4,5 km, ciekawe miejsca to: wzniesienia morenowe porośnięte lasem sosnowym, wysokopienny las sosnowo-brzozowy, pomnik przyrody sosna we wsi Czarne i zespół podworski.

Pojezierny charakter północnej części gminy sprzyja również turystyce kwalifikowa-

nej, która rozwinęła się szczególnie w postaci wędkowania. Jeziora Czarne, Radziszewskie, Trzebowo, Skrzynki są łowiskami PZW we Włocławku. Pomimo dobrych warunków do uprawiania sportów wodnych ta forma turystyki się nie rozwija ze względu na brak odpowiedniej bazy i zagospodarowania w infrastrukturę turystyczną.

Gmina Baruchowo posiada także tereny myśliwskie, które są podzielone na 4 obwoody łowieckie użytkowane przez dwa koła „Bór” i „Orzeł”.

1.8. Infrastruktura techniczna

Drogi

Na obszarze gminy Baruchowo łączna długość dróg wynosi 121,7 km. Dróg gminnych jest 95,6 km, z tego 20,4 km tj. 21,33 % dróg ma nawierzchnię twardą, a 35 km tj. 36,61 % dróg ma nawierzchnię ulepszoną. Dróg gruntowych jest w gminie 40,2 km, czyli 42,05 %.

Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 265: Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin o długości 9,9 km oraz drogi powiatowe o długości 16,2 km. Ogólnie stan techniczny dróg jest dobry.

Skomunikowanie gminy jest na dosyć dobrym poziomie, funkcjonuje ogólnodostępne PKS.

Wysokość środków finansowych przeznaczanych przez gminę na utrzymanie dróg jest znaczna i zajmuje drugą co wielkości pozycję w strukturze wydatków budżetowych.

Gospodarka wodno-ściekowa oraz odpadami stałymi

Łączna długość sieci wodociągowej w gminie Baruchowo wynosi 78 km, co stanowi 100 % zwodociągowania gminy. Brak jest natomiast wodociągów na terenach zabudowy lotniskowej.

Około 80 % gospodarstw posiada jednak wodociagi bez kanalizacji, a ścieki odprowadzane są do gruntu lub wód powierzchniowych. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 8,2 km co stanowi zaledwie 17 % skanalizowania. Największym obszarem objętym kanalizacją jest część wsi Baruchowo – ok. 80 %.

Na terenie wsi Baruchowo funkcjonuje gminna oczyszczalnia ścieków z punktem zlewnym, która jest własnością gminy. Typ oczyszczalni – OSA2 o przepustowości 100 m³/dobę, obecnie wykorzystana w 60 %. Obsługą oczyszczalni, odbiorem nieczystości z szamb i wywozem do punktu zlewnego zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa. Wywozem nieczystości płynnych z terenów turystycznych wsi Skrzynki i Goreń zajmuje się zakład prywatny. W gminie uruchomiono do tej pory 43 biologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków o wydajności 44 m³/dobę.

W gminie Baruchowo działa wysypisko śmieci o powierzchni 0,8 ha, pojemności 64,800 m³, o zapelnieniu 30 %. Wysypisko zlokalizowane jest we wsi Kurowo Kolonia. Wywozem śmieci zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa, który posiada samochód śmieciarkę i raz w miesiącu zbiera odpady z pojemników rozmieszczonych u mieszkańców. Na wysypisku wprowadzono segregację odpadów, a odpady niebezpieczne nie są przyjmowane.

Łączność

Operatorem sieci telefonicznej w gminie Baruchowo jest Telekomunikacja Polska S.A. Funkcjonuje centrala telefoniczna o pojemności 400 numerów. Na 100 mieszkańców przypada 11 aparatów telefonicznych.

Na terenie gminy Baruchowo w miejscowości Trebowo znajduje się także stacja bazowa telefonii komórkowej „Era” GSM.

1.9. Gospodarka

Pod względem gospodarczym charakterystyczną cechą gmin wiejskich jest działalność rolnicza oraz indywidualna działalność gospodarcza.

Na terenie gminy Baruchowo wg danych z systemu Regon w 1997r. zarejestrowanych było 141 podmiotów gospodarczych, w tym aż 133 prywatne (120 – osoby fizyczne, 6 – spółki cywilne, 3 – spółki prawa handlowego). Do czerwca 2000 liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu i wynosiła 110 jednostek.

Większość zakładów zatrudnia niewielką liczbę pracowników, co jest cechą charakterystyczną także dla działalności handlowo-usługowej, gdzie na 25 placówek handlowych nie ma większego zatrudnienia niż 5 osób.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej poza rolnictwem indywidualnym sukcesywnie spada od 1992r. kiedy wynosiła 266 osób, a w 1997. już tylko 252 osoby w tym w sektorze publicznym 162 osoby. Największy spadek zatrudnienia od 1992 roku wystąpił w przemyśle gdzie liczba pracujących spadła z 148 osób do zaledwie 15 osób w 1997 roku. Świadczy to o niekorzystnej tendencji w gospodarce polegającej na stałym zmniejszaniu się miejsc pracy w tym sektorze.

Największymi zakładami na terenie gminy są jednostki sektora publicznego (Urząd Gminy, szkoły, ośrodek zdrowia, placówki kultury i opieki społecznej). W gminie Baruchowo funkcjonuje też Bank Spółdzielczy w Kowalu oddział w Baruchowie zatrudniający 3 osoby, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Zarzeczu oraz Posterunek Policji zatrudniający 5 osób.

Wiodącą funkcją gminy Baruchowo jest rolnictwo. Pod względem gospodarki rolnej w porównaniu do innych gmin powiatu wrocławskiego Baruchowo posiada gleby o dość niskiej wartości rolniczej. Grunty orne klas III stanowią zaledwie 6,8 % ogółu, a grunty klas VI – 37,9 %.

Wartość rolniczej produkcji towarowej Baruchowa na tle gmin wiejskich byłego województwa wrocławskiego, według danych Spisu Rolnego w 1996r., przedstawiała się następująco:

- towarowa produkcja rolnicza ogółem – 4.389 tys. zł;
- na 1 pełnozatrudnionego – 4.290 zł (6.369 zł gminy wiejskie województwa wrocławskiego);
- na 1 ha użytków rolnych – 919 zł (1.355 zł gminy wiejskie województwa wrocławskiego);
- na 1 gospodarstwo – 8.054 zł (13.272 zł gminy wiejskie województwa wrocławskiego).

Jak widać z powyższych danych gmina Baruchowo osiąga znacznie niższe efekty z produkcji rolnej niż pozostałe gminy należące do województwa wrocławskiego.

Wg danych z 1996r. w gminie funkcjonowało 617 indywidualnych gospodarstw rolnych, z czego 351 prowadziło działalność rolniczą z przeznaczeniem na rynek.

W zakresie zbytu surowców rolniczych panuje trudna sytuacja, szczególnie dotyczy to zbóż i żywca, natomiast bez ograniczeń skupowane jest mleko, ale dostawcy określają skup jako mało opłacalny. Zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej: nawozy

mineralne, węgiel, materiały budowlane i inne są dostępne w wystarczającej ilości i ich dostępność jest zadawalająca. Usługi w zakresie napraw sprzętu rolniczego prowadzą zakłady rzemieślnicze ślusarskie, mechaniki pojazdowej we wsi Rakutowo (gmina Kowal) a także Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa w Baruchowie.

Generalnie na terenie gminy Baruchowo przeważają gospodarstwa o powierzchni 5 do 10 ha, a także zaczyna kształtować się grupa gospodarstw powyżej 20 ha. Są to korzystne zmiany w strukturze i wielkości gospodarstw rolnych co może sprzyjać procesom restrukturyzacji rolnictwa. Całkowicie brak jest na terenie gminy przemysłu rolno-spożywczego.

Gmina Baruchowo charakteryzuje się dość dużą lesistością, aż 36,4 % powierzchni ogólnej to lasy. Istnieje więc konieczność pogodzenia funkcji gospodarczej lasów z ich funkcją ochronną. Nad tą dziedziną czuwa Nadleśnictwo Kowal, które korzysta z usług 6-ciu zakładów usług leśnych zajmujących się pozyskiwaniem drewna. Są to zakłady prywatne działające w następujących miejscowościach: Świątkowice, Grodno, Czarne, Czarne nadleśnictwo. Nadleśnictwo Kowal odpowiedzialne jest także za nasadzenia lasu oraz ochronę i hodowlę.

Gmina Baruchowo nie dysponuje gruntami i mieniem komunalnym możliwym do sprzedaży lub dzierżawy dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, chcących prowadzić działalność gospodarczą na tym terenie. Jest to istotna bariera rozwoju gminy, która może spowodować brak dopływu kapitału, co znacznie obniża atrakcyjność inwestycyjną gminy w zakresie produkcji bądź przemysłu.

1.10. Sytuacja finansowa gminy

Sytuacja finansowa gminy jako jeden z czynników mających wpływ na tempo rozwoju oraz poziom życia mieszkańców, odzwierciedla efektywność zarządzania gminą oraz wpływ prowadzonej przez jej władze polityki na wzrost zasobności mieszkańców.

Struktura dochodów i wydatków budżetowych, ich zmiana w czasie determinują szybkość procesów inwestycyjnych i przeobrażeń-gospodarczych oraz świadczą o przyjętych priorytetach w rozwoju gminy.

Analizę budżetu gminy Baruchowo dokonano w oparciu o dane z lat 1995-1998 w zakresie wydatków wg działów oraz dochodów i wydatków w latach 1996-06.2000.

Na szczególną uwagę zasługuje wysoka aktywność inwestycyjna gminy, która w badanym okresie kształtuje się w granicach od ok. 25 % do 50 % w wydatkach ogółem. Wskaźnik ten jako miernik aktywności samorządu wskazuje na duży potencjał rozwojowy, co przy powolnym wzroście dochodów własnych, który można zaobserwować od 1996 roku jest na pewno zjawiskiem pozytywnym. Natomiast rosnący udział subwencji w dochodach gminy, jako czynnik od niej niezależny, nie może być traktowany jako miernik jej aktywności.

Zasobność gminy mierzona wielkością dochodów ogółem na 1 mieszkańca plasują gminę Baruchowo w czołówce gmin byłego województwa wrocławskiego, powyżej średniej dla niektórych gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego.

Struktura ta wygląda następująco: 1996r. – 949 zł, 1997r. – 1.046 zł, 1998r. – 983 zł, 1999r. – 1.158 zł, 2000r. – 1.290 zł.

Również poziom wydatków ogółem na 1 mieszkańca w gminie Baruchowo wykazuje dobrą dynamikę wzrostu. W badanym okresie wskaźnik ten wzrósł z 985 zł w 1996 roku do 1170 zł w 2000 roku.

Analiza dochodów i wydatków gminy wykazuje dobrą stabilność polityki rozwojowej gminy. Pozytywnym zjawiskiem jest także fakt pozyskiwania środków pozabudżetowych, z różnych funduszy celowych, pomocowych i fundacji na dofinansowanie inwestycyjnych zadań gminy. Zdolność pozyskiwania środków zewnętrznych przez władze gminy oraz generowanie dochodów własnych poprzez wpływy np. ze sprzedaży mienia, dzierżawy wieczystej, czynszów itp. jest w obecnym czasie niezwykle ważnym instrumentem służącym do pobudzenia aktywności i przyspieszenia wzrostu gospodarczego.

.11. Opinie mieszkańców gminy Baruchowo zebrane w ankiecie tekstowej

Celem Ankiety była chęć lepszego poznania opinii mieszkańców Baruchowa nt. oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, poziomu życia jej mieszkańców oraz zmian w ich otoczeniu, jakie towarzyszą nowemu podziałowi administracyjnemu, czy też działaniom transformacji systemowej. Ankieta winna też rozpoznać tzw. bóle mieszkańców i w możliwie najlepszy sposób pomóc w wydatkowaniu środków gminnych.

Jednocześnie Ankieta miała być instrumentem uspołecznienia działań podejmowa-

nych przez samorząd gminny w celu rozpoznania słuszności ich podejmowania i zgodności z oczekiwaniami społeczności lokalnej.

Starano się aby pytania dotyczyły możliwie szerokiego zakresu działalności społeczno-gospodarczej gminy, a jednocześnie były czytelne i sprecyzowane.

W Ankiecie tekstowej poproszono respondentów o odpowiedzi na 10 pytań następującej treści:

1. Czy Pani(a) zdaniem w gminie Baruchowo żyje się...
2. Czy sytuacja gminy jest...
3. Czy nastąpiły jakieś zmiany w gminie po 1990 r.
4. Wymień 3 najważniejsze sprawy, którymi powinny zająć się władze samorządowe
5. Na co przede wszystkim powinny być przeznaczone pieniądze z budżetu gminy...
6. Jaki kierunek rozwoju gminy Baruchowo uważa Pani(n) za najlepszy
7. Czy i jak podane niżej czynniki mogą pomóc lub przeszkadzać w rozwoju gminy...
8. Pytanie dla osób działających – czym się zajmuje, co pomaga, a co przeszkadza w działalności
9. Pytanie dla rodzin: jak respondent ocenia ekonomiczną sytuację rodziny
10. Czy gmina jest środowiskiem o dobrych perspektywach dla młodzieży

Znaczna część pytań miała charakter tzw. testu wyboru, w trzech pytaniach należało uzupełnić odpowiedzi, a w niektórych proszono także o ich uzasadnienie.

Ponadto należało podać podstawowe dane osobowe respondenta. Część ta, w szczególności opisywała: płeć, wiek, wykształcenie i zawód. Ankieta była anonimowa.

Wyniki ankiet

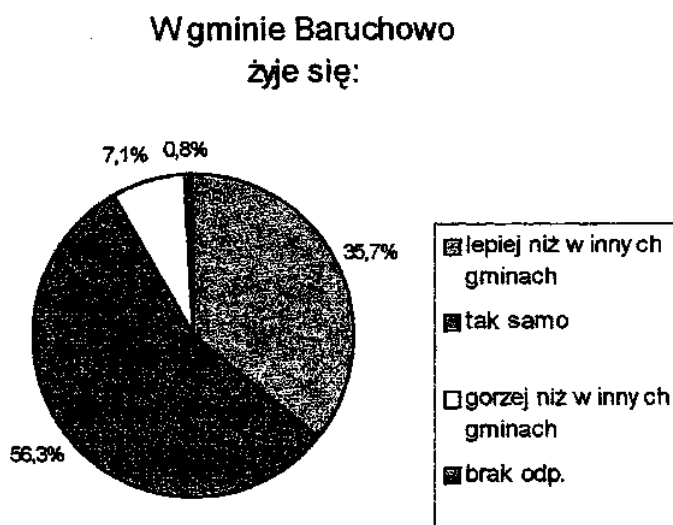
Ludność gminy Baruchowo, wg danych za 1998 r., wynosiła ogółem 3948 osób. Dorośli stanowili 2639 osób, z czego 2056 osób w wieku 18-60 lat oraz 583 osoby w wieku powyżej 60 lat.

Zgodnie z zamysłem Autorów wysłano 350 ankiet. Z tego otrzymano 126 wypełnionych, co stanowi 36% ankiet wysłanych. Biorąc pod uwagę liczbę ludności dorosłej, można stwierdzić, że Ankietę wypełnił co 20 pełnoletni mieszkaniec gminy Baruchowo.

1.

Pierwsze pytanie Ankiety dotyczyło oceny **poziomu życia mieszkańców** w gminie Baruchowo w porównaniu z innymi gminami.

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, większość (56,3%) mieszkańców gminy Baruchowo twierdzi, iż w ich gminie żyje się tak samo jak w innych gminach, ponad 1/3 twierdzi, że lepiej, natomiast 7 na 100 mieszkańców twierdzi – gorzej. Zaledwie jedna osoba

nie zaznaczyła odpowiedzi na to pytanie.

2.

Z kolei w drugim punkcie Ankiety mieszkańcy ocenili **sytuację samej gminy**.

Sytuacja gminy Baruchowo wg przeważającej liczby jej mieszkańców oceniana jest jako średnia i dobra. W taki sposób łącznie odpowiedziało ponad 90% mieszkańców.

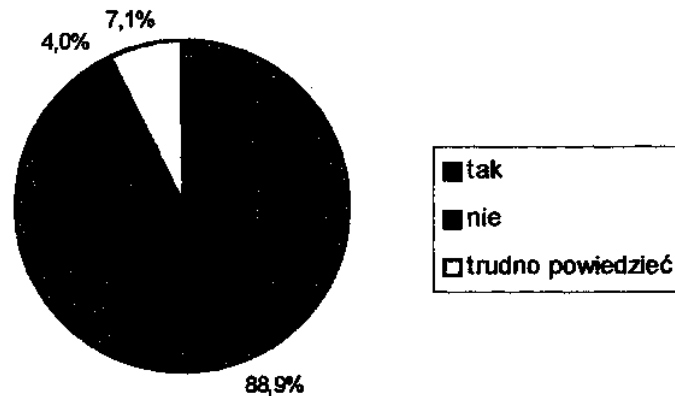
Według 4,0% ankietowanych gmina jest w bardzo dobrej sytuacji. W uzasadnieniu pozytywnej sytuacji gminy podawane są najczęściej: dobra infrastruktura, wykonanie wielu inwestycji, a także dobre zarządzanie. Czytamy m.in.: „brak zakładów pracy, słabe grunty, małe wpływy z podatków, ale jest dobry gospodarz – dlatego jest tyle zrobione”.

Stosunkowo nieznaczna część respondentów (2,4%), postrzega sytuację gminy jako złą; żadna z osób nie ocenia jej jednak bardzo źle. Znamienna dla sytuacji gminy jest prosta wypowiedź jednego z mieszkańców, iż „nie widać luksusu ani zupełnego ubóstwa”.

3.

W kolejnym pytaniu respondenci oceniali **zmiany w gminie po 1990 roku**. Niezwykle klarownie opisuje to poniższa ilustracja. Jak wynika z rysunku blisko 90% mieszkańców dostrzega zaistniałe zmiany. Przypadają one głównie na: budowę i remont dróg, telekomunikację oraz wodociągi. Większość mieszkańców dostrzega ogólną poprawę w ochronie środowiska i aerosanitarniej sytuacji gminy. Prym wjedzie tu budowa oczyszczalni ścieków i wysypiska śmieci oraz rozdudowa kanalizacji. Mówi się także o ogólnej poprawie estetyki gminy; widoczne są nowe chodniki, kosze na śmieci, pojemniki do sortowania odpadków.

Czy nastąpiły jakieś zmiany w gminie
po 1990r.

Obok szczegółów związanych z poprawą infrastruktury mieszkańcy zauważyli m.in. modernizację szkół oraz remizy OSP.

Pytanie to, było jedynym w całej Ankiecie, do którego ustosunkowali się wszyscy respondenci.

4.

W pkt. 4 mieszkańcy mieli za zadanie wymienić 3 **najważniejsze sprawy**, którymi powinny zająć się władze samorządowe. Spośród kilkudziesięciu przytoczonych różnych kwestii rysują się 4 zasadnicze grupy:

- W pierwszej grupie znalazła się najważniejsza sprawa – **bezrobocie**. Tak stwierdziło 40% wszystkich respondentów, a ponad 50% osób, które odpowiedziało na to pytanie. To bardzo dużo zważywszy, iż nie było podanych celów (wskazań). Niektóre zadania z tego zakresu to:
 - walka z bezrobociem, tworzenie nowych miejsc pracy
 - organizowanie sezonowych wyjazdów poza granice kraju
 - wspieranie przedsiębiorczości

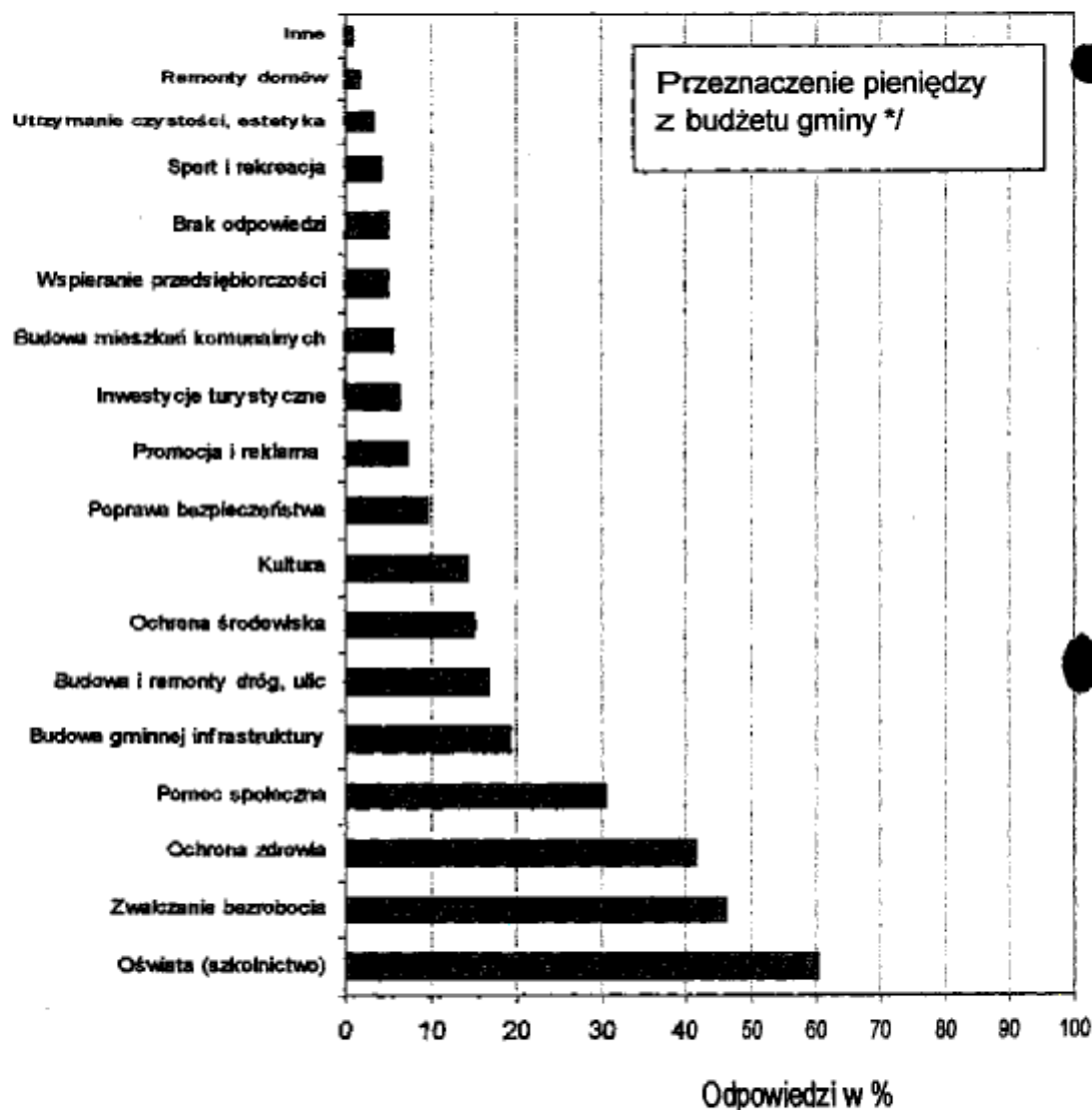
- pomoc zakładom z terenu gminy
- **Drugą ważną grupę stanowią: szkolnictwo i infrastruktura.** Te sprawy wylicza prawie co trzeci respondent. Szczególne miejsce mieszkańcy poświęcają tu na budowę i poprawę nawierzchni **dróg**. Wybrane odpowiedzi:
 - infrastruktura (ogólnie)
 - budowa gimnazjum
 - rozbudowa SP w Baruchowie
 - niewykorzystany budynek szkolny w Gorenium
 - zorganizowanie przedszkola (brak)
 - dowóz dzieci do szkoły
 - poprawa drogi w Świątkowicach
 - poszerzenie drogi ze Świątkowic do Baruchowa o pas dla rowerzystów
 - droga Zawada – Zakrzewo
 - światła uliczne w każdej wsi, oświetlenie przystanków autobusowych
- **Do trzeciej wyodrębniającej się grupy zadań dla władz samorządowych należą: pomoc socjalna, rolnictwo, kultura i rekreacja, środowisko, służba zdrowia.** Zadania te wymienia ok. 10-15% respondentów. W szczególności:
 - opieka nad ludźmi starszymi, pomoc biednym dzieciom
 - odpowiedni podział funduszy socjalnych, brak kontaktu z rodzinami potrzebującymi pomocy finansowej
 - mieszkania dla najbiedniejszych
 - uruchomienie przetwórstwa rolno-spożywczego lub skupu produktów rolnych, poprawa warunków życia rolników

- przeprowadzenie melioracji
 - utrzymanie byłego SKR
 - budowa domu kultury w Baruchowie
 - rozszerzenie działalności GOK
 - brak miejsc spędzenia wolnego czasu dla młodzieży (kluby, świetlice)
 - budowa obiektu sportowego
 - działania antyalkoholowe
 - zapewnienie perspektyw młodzieży
 - rozbudowa i modernizacja ośrodka zdrowia w Kłotnie
 - brak kontroli nad pracą służby zdrowia (brak punktualności personelu)
- **Czwarta grupa to: bezpieczeństwo, turystyka i czystość gminy.** Średnio 4-5% mieszkańców wymienia te tematy, jako jedne z najważniejszych spraw do załatwienia przez władze samorządowe. M.in. będą to:
- stworzenie możliwości rozwoju agroturystyki (Skrzynki, Goreń)
 - przeniesienie wysypiska śmieci na teren z dala od zabudowań
 - remonty domów
- **Piąta grupa – inne.** Sporadycznie wspominano np. reklamę gminy.

5.

Przeznaczenie pieniędzy z budżetu gminy.

Pieniądze z budżetu gminy proponuje się wydać na: oświatę – taki cel wybrało 60% ankietowanych, walkę z bezrobociem podkreśla – 46%, ochronę zdrowia – 41,3%, a pomoc społeczną 30,2%. Dalej plasują się: budowa infrastruktury (wodociągi, kanalizacja, gaz) – 19,0%, budowa i remonty dróg, ulic itp. – 16,7%, ochrona środowiska – 15,1% oraz kultura 14,3%. Następne lokaty – poniżej 10% – przypadły kolejno na: poprawę bezpieczeństwa, promocję i reklamę, inwestycje turystyczne, budowę mieszkań dla najbiedniejszych. Poniżej 5% głosów przypada na wspieranie przedsiębiorczości, sport i rekreację, utrzymanie czystości, remonty domów i inne. Brak odpowiedzi (lub odp. nie wzięte pod uwagę) – 4,8%.

*/ Należało wskazać 3 najważniejsze cele. W przypadku większej ich liczby wzięto pod uwagę 3 pierwsze; natomiast przy mniejszej liczbie niż 3 zakwalifikowano jako brak odpowiedzi.

6.

W pytaniu o **najlepszy kierunek rozwoju gminy**, odpowiedzi były podzielone. Rozkład odpowiedzi na to pytanie wygląda następująco: */

Wolniejszy, ale zrównoważony i chroniącym środowisko rozwój wszystkich dziedzin gospodarczych w gminie: przemysłu, rolnictwa, turystyki i usług	–	35,7 %
Postawienie na rozwój i unowocześnienie rolnictwa w gminie, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego	–	25,4 %
Postawienie na nowe inwestycje przemysłowe i intensywną rozbudowę istniejących przedsiębiorstw przemysłowych oraz związanego z nimi transportu i usług	–	15,9 %
Postawienie na intensywny rozwój turystyki i usług turystycznych	–	9,5 %
Inny, jaki? **/	–	0,8 %
Brak odpowiedzi	–	12,7 %

*/ W przypadku podania kilku odpowiedzi uwzględniono pierwszą z nich.

**/ Podano tu cel: rozwój oświaty i kultury.

7.

Kolejne pytania, tj. 7 i 8 okazały się być mało trafione.

Pytanie 7: **czy i jak wymienione czynniki mogą pomóc lub przeszkodzić w rozwoju gminy**. Znaczna część respondentów po prostu zaznaczała wybrane odpowiedzi bez wskazania czy są to czynniki prorozwojowe czy raczej bariery rozwoju gminy. Mimo podanych do tego pytania odpowiedzi do wyboru (8), treść pytania mogła wydać się zbyt zawiła. Po analizie odpowiedzi na to pytanie, wydaje się iż zamiast „Czy i jak...” winno ono zaczynać się od słów: „Które z wymienionych poniżej...” lub wprost: „Zaznacz...” i w obu przypadkach albo zapytać o czynniki mogące pomóc, albo przeszkodzić w rozwoju gminy.

Odpowiedzi na to pytanie udzieliło 84,1% osób.

Najczęściej wymieniano: turystykę, następnie rolnictwo i prywatnych przedsiębiorców.

Najbardziej zakresłano dwie odpowiedzi: instytucje ponad lokalne oraz partie polityczne – lokalni politycy, co sugeruje, iż zdaniem respondentów nie odgrywają one większej roli w rozwoju gminy.

8.

Pytanie to skierowane było **do osób działających**. Zapytano je **wpierw o to czym się zajmują**, a następnie **co pomaga, a co przeszkadza w działalności**. Niestety liczba odpowiedzi na te pytania była najniższa. I tak blisko 20% Ankietowanych podjęło się odpowiedzi na pierwszą część pytania – najczęściej odpowiadano „rolnik/rolnictwo”. Niestety drugą część pytania, która – jak się wydaje – była kwintesencją pkt. 8, podjęło zaledwie 5% ogółu Ankietowanych.

Wśród zagadnień, które przeszkadzają w działalności wymieniono m.in.:

- ☐ drogie środki produkcji rolnej
- ☐ niskie ceny płodów rolnych
- ☐ konkurencję
- ☐ wysokie podatki
- ☐ lokalne instytucje i politycy, partie polityczne

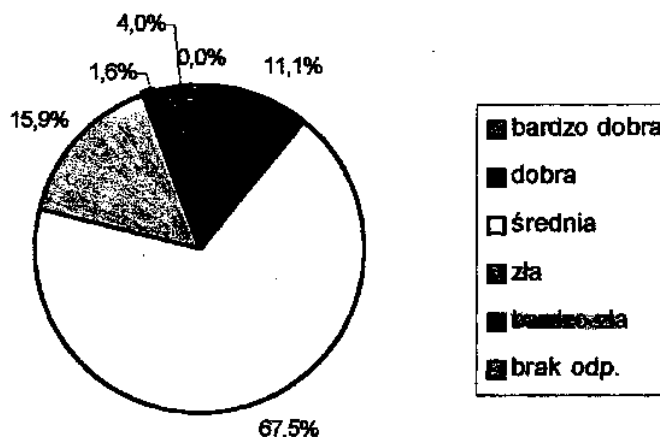
Osoba zajmująca się pracą samorządową i społeczną wskazała natomiast, iż pomaga:

- ☐ życzliwość i zrozumienie

9.

W punkcie tym, zapytano o **ocenę ekonomicznej sytuacji rodziny Respondenta**. Wyniki zobrazowano na poniższym wykresie.

Jak respondent ocenia sytuację ekonomiczną rodziny

Jak wynika z danych większości mieszkańcom żyje się po prostu średnio – w ten sposób odpowiedziało 67,5% zapytanych. Pozostała 1/3 respondentów zasadniczo dzieli się na osoby o złej (15,9%) i dobrej (11,1%) sytuacji ekonomicznej. Niewielki odsetek (1,6%) osób ocenia swą sytuację jako bardzo złą, natomiast nikomu z respondentów nie żyje się bardzo dobrze.

10.

Gmina jako dobre środowisko dla młodzieży? Zadziwiająco mało, bo jedynie 37,3%, osób udzieliło jakiegokolwiek odpowiedzi na to pytanie. Jak wynika z tego punktu, będącego ostatnim w zasadniczej części Ankiety, gmina Baruchowo nie jest dobrym środowiskiem dla młodzieży. W ten sposób postrzega ją ponad 35% osób, natomiast jako przyjazne środowisko – 10% zapytanych.

Najczęściej używano dwa następujące argumenty przeciw:

- ☐ **bezrobocie** – przeważająca część głosów
- ☐ **mała liczba placówek kulturalno-oświatowych i miejsc sprzyjających rozwojowi zainteresowań** – głównie wymienia się dom kultury i świetlice

Sporadycznie czytamy także:

- ☐ brak Internetu
- ☐ nie respektowanie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim

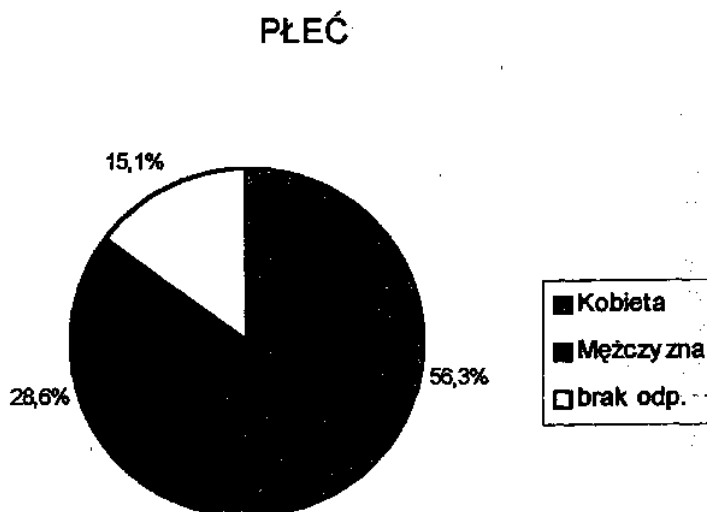
Wśród niewielu głosów, uzasadniających obecność perspektyw dla baruchowskiej młodzieży są:

- ☐ działalność domu kultury; powstanie zespołów artystycznych

Wydaje się, iż więcej odpowiedzi na to pytanie uzyskano by przy zmianie jego charakteru na test wyboru, z odpowiedziami do zaznaczenia: TAK lub NIE.

Ankietowani i kilka uwag

O wiarygodności uzyskanych danych może świadczyć odpowiednio dobrana grupa respondentów – szeroki wachlarz wiekowy, zróżnicowanie w wykształceniu, wielość wykonywanych profesji – słowem, jak się wydaje, możliwie pełen obraz społeczności.

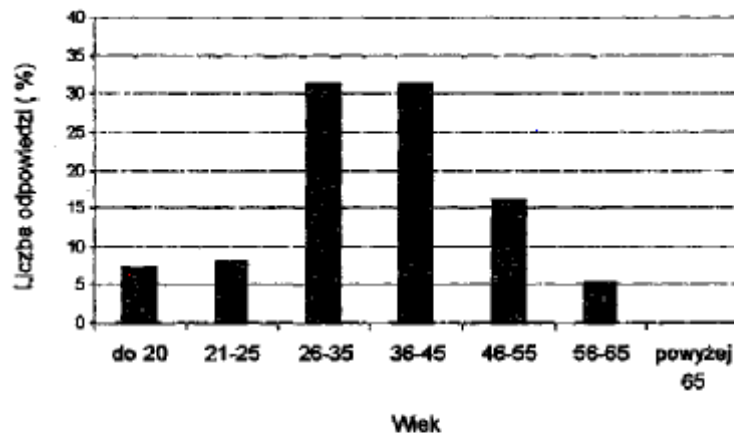

I tak spośród 107 ankietowanych, którzy zaznaczyli swą płeć w Ankiecie, 2/3 stanowiły kobiety. Na uwagę zasługuje fakt, iż ponad 15% ogółu respondentów nie udzie-

liło odpowiedzi na to pytanie.

Struktura wieku Ankietowanych wygląda następująco: spośród 111 osób, które zaznaczyły odpowiedź, najwięcej osób mamy w przedziałach wiekowych 26-35 lat i 36-45 lat. W każdym z nich jest po 31,5%. Respondenci są przedstawicielami wszystkich grup dorosłej populacji gminy, zabrakło jedynie przedstawicieli osób najstarszych, tj. powyżej 60 lat. Podobieństwo wykresu do rozkładu normalnego mówi nam o reprezentatywnej grupie w tym względzie.

Struktura wieku respondentów

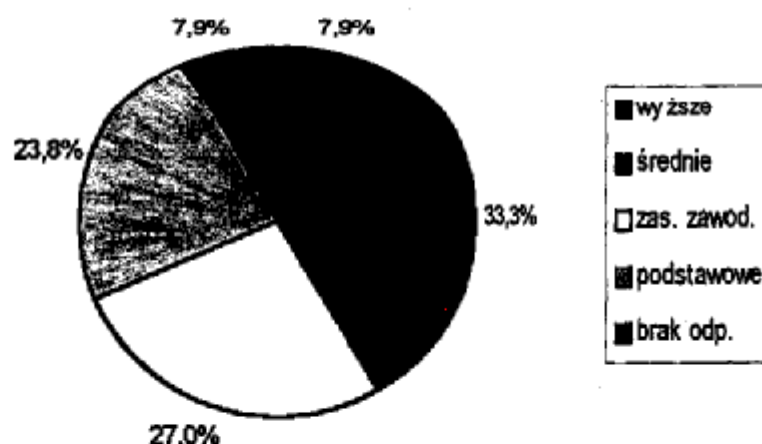
Respondenci reprezentują ponad 20 różnych zawodów. Największą grupę stanowią: rolnicy (23,8% ankietowanych, a 29,1% osób, które odpowiedziały na to pytanie), technicy ekonomiści (5,8% ankietowanych), ekspedienci (4,8%), nauczyciele (3,2%). Wśród Ankietowanych są także kierowcy, mechanicy, murarze, informatycy, lekarze, itd.

Natomiast 14,3% Ankietowanych stwierdziło, iż nie posiada **żadnego zawodu**. Duża grupa osób bez zdobytego zawodu jest faktem wymownym i niepokojącym. Należy tu oczywiście wspomnieć, iż w grupie tej znalazło się kilkoro uczniów, a także absolwenci liceów ogólnokształcących. Z drugiej jednak strony na podkreślenie zasługuje fakt, iż 18,3% Ankietowanych w ogóle nie wypełniło tego punktu Ankiety. Pozwala to przypuszczać, iż bez zdobytego zawodu pozostaje co piąty (lub nawet co czwarty) dorosły mieszkaniec gminy (spośród osób, które odpowiedziały na to pyta-

nie 22,3% – stanowiło grupę bez zawodu).

Dla dopełnienia niniejszego obrazu niech posłuży poniższa ilustracja.

Wykształcenie

Jak wynika z wykresu, największą grupę stanowią mieszkańcy ze średnim wykształceniem, którą stanowi 1/3 respondentów. Nieco mniej (27,0%) jest osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym (23,8%). 7,9% Ankieterów posiada wykształcenie wyższe, tyleż samo nie udzieliło odpowiedzi.

W niniejszej Ankiecie zapytano również o to, **od kiedy** respondent mieszka w danej miejscowości. Niniejszy materiał pozwala stwierdzić, iż zdecydowana większość respondentów mieszka od wielu lat w jednej miejscowości, w tym znaczna część w miejscu urodzenia. Fakt ten mówi o dobrej znajomości specyfiki gminy i pozwala wysnuć wniosek o wartości odpowiedzi i sugestii respondentów.

Podsumowanie

Jeśli w jakiś sposób możemy rzutować wyniki niniejszej Ankiety na obraz gminy i jej mieszkańców możemy powiedzieć, iż **statystyczny mieszkaniec** gminy Baruchowo to: kobieta, wiek średni – 26-45 lat, z zawodu rolnik, średnie wykształcenie.

Jej zdaniem:

- ekonomiczna sytuacja rodziny oceniana jest jako średnia
- w Gminie Baruchowo żyje się tak samo jak w innych gminach, a sytuacja gminy jest średnia lub też dobra
- zmiany po 1990 r. są bezwzględnie widoczne – w postaci budowy i modernizacji dróg, telefonizacji, a także budowy wodociągów
- pierwszoplanowym zadaniem dla władz samorządowych jest walka z bezrobociem, następnym – szkolnictwo
- pieniądze z budżetu gminy przeznaczyłaby głównie na oświatę (szkolnictwo), zwalczanie bezrobocia i ochronę zdrowia
- opowiada się za wolniejszym, ale zrównoważonym i chroniącym środowisko rozwojem wszelkich dziedzin gospodarczych: przemysłu, rolnictwa, turystyki i usług
- istotne czynniki promujące lub hamujące rozwój gminy to: rolnictwo, turystyka i prywatni przedsiębiorcy
- zdecydowanie nie widzi perspektyw dla młodzieży w swojej gminie; pierwszoplanowa bariera to bezrobocie.

2. Opis stosowanej metody

2.1. Informacje wstępne

Długookresowe planowanie strategiczne jest podstawą sformułowania długofalowych celów rozwoju. Jednocześnie stanowi główny element lokalnej strategii jako instrument rozwoju społeczno-gospodarczego. Istotą metody planowania strategicznego jest ukierunkowanie wizji rozwoju na cele i kierunki polityki gminy. Cechą planowania strategicznego jest wariantowy zapis ustaleń, uzależniony od różnej hierarchii celów rozwoju. Punktem wyjścia do formułowania strategii jest diagnoza perspektywna czyli ocena stanu istniejącego i ustalenie kluczowych problemów rozwoju.

Kolejne elementy strategii to:

- wyznaczenie pola możliwego działania określonego poprzez identyfikację szans i zagrożeń rozwoju;
- wskazanie wariantowych kierunków działania uzależnionych od przyjętych priorytetów wyrażonych w celach strategicznych;
- określenie zakresu instytucjonalnej i społecznej odpowiedzialności regulowanej systemem prawnym i organizacyjnym.

2.2. Lokalni liderzy

Kluczowy udział w wyznaczaniu celów strategicznych oraz zadań realizacyjnych miała specjalnie powołana Społeczna Komisja, w której skład weszli przedstawiciele wszystkich miejscowych środowisk – lokalni liderzy społeczni. Lista osób, które brały udział w pracach nad powstaniem opracowania:

□ Zespół merytoryczny

1.	Stanisław Sadowski	Urząd Gminy w Baruchowie	Wójt Gminy
2.	Maria Baranowska	Urząd Gminy w Baruchowie	Z-ca Wójta
3.	Teresa Pawlak	Urząd Gminy w Baruchowie	Sekretarz Gminy
4.	Wanda Kepke	Urząd Gminy w Baruchowie	Skarbnik Gminy
5.	Hanna Mrozowicz	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. ewidencji, dowodów osobistych i wojska
6.	Anna Kowtun	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. gospodarki gruntami
7.	Waldemar Józwiak	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. obronnych i OC
8.	Gabriela Górka	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. kasy
9.	Grażyna Pawlak	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. wymiaru podatku
10.	Jolanta Szatkowska	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. księgowości
11.	Maria Tomaszewska	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. księgowości i szkół
12.	Józef Terpiński	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. ogólnorolnych
13.	Stefan Halulko	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. budownictwa
14.	Halina Rykowska	Urząd Gminy w Baruchowie	Inspektor ds. kadr i obsługi Rady Gminy
15.	Danuta Albińska	Gminna Biblioteka w Baruchowie	Kierownik
16.	Zofia Stasiak	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie	Kierownik
17.	Wioletta Hińcz	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie	Pracownik socjalny
18.	Arkadiusz Gąsiorowski	Gminny Ośrodek Kultury w Baruchowie	Kierownik
19.	Paweł Augustyniak		Radny
20.	Cecylia Broikowska		Radna
21.	Wojciech Czajkowski		Radny
22.	Ireneusz Gotarek		Radny
23.	Feliks Gospodarowicz		Radny
24.	Jarosław Komorek		Przewodniczący Rady Gminy

25.	Wiesław Maciejewski		Radny
26.	Bogdan Maślanka		Radny
27.	Ryszard Okoniewski		Radny
28.	Józef Rudziński		Radny
29.	Piotr Rutkowski		Radny
30.	Jerzy Słowiński		Radny
31.	Zdzisław Tkaczuk		Radny
32.	Anna Wachulak		Radna
33.	Teodor Zieliński		Radny
34.	Wojciech Grabski		Sołtys
35.	Henryk Doleszczak		Sołtys
36.	Krzysztof Mechula		Sołtys
37.	Jan Miller		Sołtys
38.	Jan Pawiński		Sołtys
39.	Tadeusz Rutkowski		Sołtys
40.	Stanisław Wróblewski		Sołtys
41.	Piotr Chmielewski		Sołtys
42.	Zdzisław Ostrowski		Sołtys
43.	Krzysztof Jankowski		Sołtys
44.	Andrzej Hoffman	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mechanizacji Rolnictwa w Baruchowie	Kierownik
45.	Gabriela Charenza-Sołtysiak	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kłótnie	Kierownik
46.	Włodzimierz Majewski	Szkoła Podstawowa w Baruchowie	Dyrektor
47.	Sylwia Maślanka	Szkoła Podstawowa w Goreniu	Dyrektor
48.	Halina Mechula	Szkoła Podstawowa w Czarnem	Dyrektor
49.	Teresa Majewska	Dom Pomocy Społecznej w Kurowie	Dyrektor
50.	Jan Matusiak	OSP Świątkowice	Prezes OSP
51.	Krzysztof Czajkowski	OSP Zawada	Prezes OSP
52.	Benedykt Goździalski	OSP Kurowo	Prezes OSP
53.	Edward Białkowski	OSP Kłótno	Prezes OSP

54.	Czesław Tomaszewski	OSP Skrzynki	Prezes OSP
55.	Stanisław Szmajda	OSP Świątkowice	Naczelnik OSP
56.	Eugeniusz Jankowski	OSP Zawada	Naczelnik OSP
57.	Jan Dybowski	OSP Kurowo	Naczelnik OSP
58.	Władysław Skowroński	OSP Goreń	Naczelnik OSP
59.	Paweł Adamczewski	OSP Skrzynki	Naczelnik OSP
60.	Marian Maślanka	działalność gospodarcza	
61.	Bolesław Pasternak	działalność gospodarcza	
62.	Ireneusz Łągiewczyk	działalność gospodarcza	
63.	Jarosław Nożewski	działalność gospodarcza	
64.	Zdzisław Dycki	działalność gospodarcza	
65.	Roman Tomaszewski	działalność gospodarcza	
66.	Wiesław Kruczyński	działalność gospodarcza	
67.	Wacław Czajka	działalność gospodarcza	
68.	Henryk Balcerzak	działalność gospodarcza	
69.	Krystyna Grzybowska	gospodarstwo rolne	
70.	Alojzy Michalski	gospodarstwo rolne	
71.	Waldemar Zieliński	gospodarstwo rolne	
72.	Sławomir Lubański	Komisariat Policji w Baruchowie	Komendant
73.	Wojciech Celmer	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Zarzeczewie	Pracownik
74.	Jan Olewik	Leśnictwo Kurowo	Leśniczy
75.	Stanisław Nenczak	Leśnictwo Goreń	Leśniczy
76.	Mieczysław Olewnik	Nadleśnictwo Kowal	Leśniczy
77.	Marek Giergielewicz	Zakład Energetyczny w Kowalu	Kierownik
78.	Aleksandra Zielińska	Urząd Pocztowy w Baruchowie	Kierownik
79.	Wojciech Sobczak	Gminna Spółdzielnia SCH w Baruchowie	Prezes
80.	Jacek Michalski	Telekomunikacja Polska S.A.	Dyrektor
81.	Bolesław Różański	Starostwo Powiatowe	Inspektor
82.	Jan Marczak	Nadleśnictwo Kowal	Nadleśniczy
83.	Maciej Trzmielewski	Starostwo Powiatowe	Naczelnik Wydziału
84.	Jacek Malecki	Zakład Energetyczny we Włocławku	Z-ca Dyrektora

85.	Zbigniew Lewandowski	Starostwo Powiatowe	Wicestarosta
86.	Maria Balakowicz	Wydział Ochrony Środowiska we Włocławku	Konserwator przyrody
87.	Henryk Kierzkowski	Starostwo Powiatowe	Przewodniczący Rady Powiatu
88.	Kazimierz Chojnacki	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy	Dyrektor
89.	Stefan Czajkowski	Powiatowy Zarząd Dróg w Jarantowicach	Dyrektor
90.	Stanisław Nitecki	Starostwo Powiatowe	Inspektor
91.	Leszek Komorek	Bank Spółdzielczy w Kowalu	Dyrektor

□ Zespół autorski

1. Dr Andrzej Potoczek – *konsultant naukowy*
2. Dr Zbigniew Brenda – *kierownik zespołu*
3. Inż. Irena Cichocka – *członek zespołu*
4. Mgr Alicja Włodarska – *członek zespołu*

2.3. Główne etapy planowania

- 1) Analiza SWOT – określenie mocnych i słabych stron gminy, szans i zagrożeń wpływających z otoczenia.
- 2) Analiza problemów :
 - analizuje się przyczyny i skutki problemów;
 - ustala się problem kluczowy.
- 3) Analiza celów – ustalenie celów strategicznych oraz operacyjnych;
- 4) Harmonogram działań – przygotowanie zestawu zadań z określeniem terminów, budżetu, możliwych źródeł finansowania i odpowiedzialnych za realizację.

3. Analiza S W O T

3.1. Mocne i słabe strony

Lp.	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1	Walory przyrodnicze i turystyczne	Słabe warunki rozwoju rolnictwa
2	Pełne zwodociągowanie gminy bonitacja gleb.	Niska efektywność produkcji rolnej agroturystycznych
3	Dobre warunki do tworzenia gospodarstw	Niski poziom dochodów rolników
4	Dobry stan techniczny dróg	Niski poziom wykształcenia mieszkańców
5	Dobrze zarządzana gmina	Niepełne skanalizowanie gminy
6	Wysoki stopień telefonizowania gminy	Wysoka stopa bezrobocia
7	Dobra sieć szkół	Brak przemysłu rolno-spożywczego
8	Niskie skażenie środowiska	Brak odpowiedniego zagospodarowania w
9	Wysoki poziom dochodów i wydatków na infrastrukturę turystyczną mieszkańca	Brak gospodarstw agroturystycznych
10	Dobre oświetlenie wsi	Zły stan czystości rzek i jezior
11	Wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna	Brak sieci wod-kan na terenach zabudowy
12	Gminny Ośrodek Wypoczynkowy w Skrzynkach letniskowej	Brak gruntów i mienia komunalnego

13	Wysoka aktywność inwestycyjna gminy	Brak miejsc pracy
14	Wysoki poziom usług w zakresie pomocy społecznej przeznaczonego do sprzedaży	Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
15	Duże zasoby terenów rekreacyjnych pod budownictwo	Duża migracja ludzi młodych
16	Zespół folklorystyczny	Mała inwencja rolników
17		Niski poziom usług medycznych
18		Brak obiektu dla Gimnazjum
19		Brak pomieszczeń dla GOK

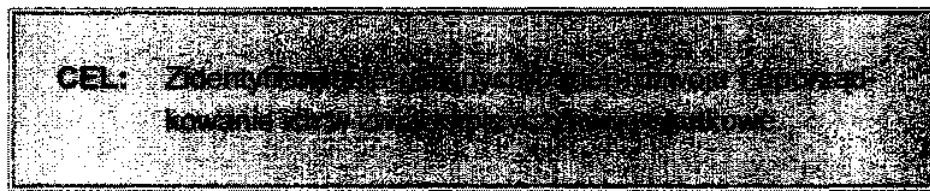
3.2. Szanse i zagrożenia

Lp.	SZANSE	ZAGROŻENIA
1	Rozwój turystyki i agroturystyki	Brak rynków zbytu pierwotnej produkcji
2	Produkcja zdrowej żywności rolnej	Niedobór wody dla produkcji rolnej
3	Tworzenie grup producenckich	Wzrost bezrobocia
4	Rozwój przemysłu rolno-spożywczego	Brak zainteresowania inwestorów z zewnątrz
5	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	Brak przyływu kapitału
6	Podniesienie poziomu wykształcenia	Brak polityki rolnej państwa
7	Rozwój małej przedsiębiorczości	Niestabilna polityka finansowa państwa
8	Pozyskiwanie środków pomocowych	Zagrożenie degradacją środowiska przy Południowych Kujaw i Stowarzyszenie Gmin niekontrolowanym ruchem turystycznym

9	Promocja gminy poprzez Związek Gmin	Pogarszający się stan bezpieczeństwa
10	Rozwój gospodarki rybackiej	
11	Gazyfikacja obszarów wiejskich	

4. Analiza problemów rozwoju

Podstawę do sformułowania głównych problemów oraz celów rozwoju gminy stanowiły opinie i wnioski zgłaszane podczas spotkań konsultacyjnych z członkami Społecznej Komisji.

Problemy rozwoju rozpatrywane są w trzech kategoriach strategicznych:

- zaspokojenia podstawowych potrzeb;
- niezawodności funkcjonowania systemów;
- otwarcia na przyszłość.

Główne problemy zidentyfikowane przez Społeczną Komisję to:

1. Niska efektywność pierwotnej produkcji rolnej.

Na obszarze gminy Baruchowo występuje szereg niekorzystnych czynników mających wpływ na produkcję rolną. Przede wszystkim przeważają gleby słabe, występuje niedobór wody dla produkcji roślinnej w okresie wegetacji. Wszystko to ma wpływ na jakość pierwotnej produkcji towarowej, a w konsekwencji na cenę zbytu produktów w postaci nieprzetworzonej.

2. Niskie dochody w rolnictwie.

Niska jakość produkcji rolnej, trudności ze zbytem surowców i brak przemysłu rolno-spożywczego, zarówno w zakresie przetwórstwa jak i przechowywania oraz rozdrobnienie gospodarstw rolnych powodują, że dochody osiągane z podstawowego źródła przychodów są niewystarczające dla zabezpieczenia potrzeb bytowych rolników. Są także barierą rozwoju indywidualnych gospodarstw rolnych.

3. Niski poziom wykształcenia mieszkańców.

Zaledwie 1 % ogółu ludności gminy ma wykształcenie wyższe, a ponad 50 % legitymuje się zaledwie wykształceniem podstawowym. Zjawisko to jest szczególnie widoczne wśród ludności rolniczej. Niski poziom wykształcenia ludności rolniczej jest podstawową barierą restrukturyzacji gospodarczej wsi i rozwoju w działalności poza rolniczej. Brak kwalifikacji zawodowych uniemożliwia podjęcie jakiejkolwiek pracy poza rolnictwem i skazuje mieszkańców gminy na egzystencję w bardzo złych warunkach ekonomicznych. W gminie brakuje oferty szkoleniowej dla dorosłych w zakresie podnoszenia kwalifikacji bądź przekwalifikowania. Barierą w podniesieniu poziomu mieszkańców jest też niski poziom dochodów rodzin, co skutkuje brakiem środków finansowych przeznaczanych na edukację młodzieży.

4. Nieuregulowana gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich.

Stopień skanalizowania gminy Baruchowo wynosi zaledwie 17 % obszaru gminy. Istniejący sposób pozbywania się ścieków poprzez odprowadzanie ich do gruntu lub gromadzenie w zbiornikach i wywóz, nie zapewnia prawidłowej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych oraz właściwych warunków sanitarnych. Może to doprowadzić w krótkim czasie do pogorszenia się jakości środowiska przyrodniczego. Szczególnie dotyczy to terenów intensywnie użytkowanych dla celów rekreacji i wypoczynku.

5. Niedobór wody opadowej dla produkcji rolnej.

Teren gminy Baruchowo położony jest w obszarze Kujaw, który charakteryzuje się niedoborem wody opadowej dla produkcji rolnej. W okresie wegetacji roślin poziom niedoboru wody wynosi ok. 150 mm, co powoduje obniżenie jakości pierwotnej produkcji roślinnej. Pilnym zatem zadaniem dla władz winno być uregulowanie stosunków wodnych poprzez tworzenie zbiorników retencyjnych, które w okresach suchych zapewnią zasilanie gleb w wodę.

6. Wysoki poziom bezrobocia

[Likwidacja lub zmniejszanie się ilości miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie w przemyśle, powodują stały wzrost bezrobotnych. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, a ze względu na prognozy demograficzne zakładające wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym można spodziewać się gwałtownego wzrostu bezrobocia. Zwiększy się popyt na miejsca pracy, a w przypadku braku możliwości jego zaspokojenia nastąpić może duża migracja ludzi młodych. Dodatkowo negatywnym czynnikiem w tym zakresie jest niski poziom wykształcenia mieszkańców, a także niechęć bezrobotnych do podjęcia edukacji w zakresie przekwalifikowania zawodowego.]

7. Niekontrolowany ruch turystyczny.

[Bogactwo i różnorodność walorów przyrodniczych stanowią korzystne warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej i pobytowej. Chłonność turystyczna gminy Baruchowo jest nie w pełni wykorzystana, jednakże zwiększenie ruchu turystycznego uwarunkowane jest stworzeniem odpowiedniej infrastruktury turystycznej. Szczególnie należy zadbać o prawidłową gospodarkę ściekową, odpadami, budowę parkingów, placów zabaw czy terenów sportowych na obszarach wykorzystywanych rekreacyjnie. Pilnym zadaniem jest także poprawa stanu czystości jezior, szczególnie tych, nad którymi zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe i zabudowa letniskowa. Dobre warunki do tworzenia gospodarstw agroturystycznych są czynnikiem, który winien być wykorzystany jako element zagospodarowania turystycznego.]

8. Brak rynków zbytu dla pierwotnej produkcji rolnej.

Trudna sytuacja w zakresie zbytu surowców dotyczy przede wszystkim zbóż i żywności. Dominacja pierwotnej produkcji rolnej oraz brak lokalnego przemysłu rolno-spożywczego skutecznie hamuje rozwój nowoczesnej produkcji rolnej. Pomocą w tym zakresie może być tworzenie grup producenckich rolników w celu organizowania wspólnej produkcji, a następnie jej sprzedaży na rynkach hurtowych lub w zakładach przetwórczych. W związku ze zbyt dużym udziałem roślin zbożowych w strukturze zasiewów celowa byłaby zmiana profilu produkcji rolnej, pod kątem występującego zapotrzebowania na dany surowiec.

9. Wzrost występowania zjawisk patologii społecznych.

Na skutek ubożenia społeczeństwa, szerzącego się bezrobocia i braku motywacji do

działania, wzrasta spożycie alkoholu, pogarsza się stopień bezpieczeństwa publicznego. Powoduje to wzrost przestępczości szczególnie nasilają się kradzieże, rozboje i napady. Szczególnie ważnym zadaniem jest odpowiednie zorganizowanie i zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, gdyż to ona jest najbardziej podatna na demoralizację i złe wpływy.

10. Mała aktywność i przedsiębiorczość społeczna.

Wynika ona z mentalności ludności szczególnie rolniczej oraz braku elastyczności i podatności mieszkańców na przekształcenia rynkowe i zmiany w gospodarce. Jedną z głównych przyczyn tego stanu rzeczy jest na pewno poziom wykształcenia mieszkańców

11. Wyposażenie i zagospodarowanie terenu gminnego Ośrodka Wypoczynkowego w Skrzynkach.

Aby ośrodek przynosił oczekiwane efekty konieczne jest jego doposażenie w odpowiedni sprzęt oraz zakończenie zagospodarowania terenu. Niezbędne są także działania promocyjne i informacyjne dla potencjalnych turystów o możliwości wypoczynku.

12. Brak perspektyw dla młodzieży z wyższym wykształceniem.

Zatrzymanie ludzi młodych na terenie gminy będzie możliwe tylko w przypadku stworzenia odpowiednich warunków życia w gminie przede wszystkim poprzez zapewnienie miejsc pracy.

13. Brak korzystnych warunków kredytowania rolnictwa.

Możliwość zaciągania kredytów przez ludność rolniczą na korzystnych warunkach uzależniona jest od polityki państwa w tym zakresie. Obecnie w ramach programu aktywizacji obszarów wiejskich istnieje możliwość uzyskiwania różnego rodzaju pomocy finansowej przez rolników decydujących się na pozarolniczą działalność gospodarczą. Niezbędne jest jednakże strony władz gminy przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej i doradczej.

Zidentyfikowanie głównych problemów rozwoju wskazuje, że kluczowym problemem dla Gminy Baruchowo jest niska efektywność pierwotnej produkcji rolnej.

Natomiast problemy nadrzędne można zdefiniować następująco:

- **nierentowne gospodarstwa rolne;**
- **słabe wykorzystanie walorów turystycznych;**
- **niski poziom wykształcenia mieszkańców.**

✓

Misja Gminy Baruchowo

Baruchowo – ośrodek lokalny o dwóch wiodących funkcjach:

- **rolniczej** ze specjalistycznymi gospodarstwami rolnymi produkującymi żywność ekologiczną,
- **turystycznej** z dobrze rozwiniętą turystyką i agroturystyką.

Misja ta stanowi punkt wyjścia do całości działań związanych z planowaniem strategicznym. Wyznaczone cele strategiczne winny odwoływać się do misji.

5. Analiza celów

5.1. Cele strategiczne

Sformułowane cele rozwoju gminy Baruchowo są podstawą do określenia ogólnej wizji rozwoju w latach 2001 – 20015. Powinny one podporządkowywać sobie wszystkie działania rozwojowe w gminie, a każde zadanie szczegółowe powinno prowadzić do osiągnięcia celu głównego.

Celami strategicznymi Gminy Baruchowo są:

1. Podniesienie efektywności i specjalizacja produkcji rolnej - rentowne gospodarstwa rolne.
2. Dobrze wykorzystane walory turystyczne i przyrodnicze gminy.
3. Poprawa warunków życia mieszkańców.

5.2. Cele operacyjne

Cele operacyjne, są to cele które przyczyniają się do realizacji celów strategicznych.

1) dla celu nr 1:

- ☐ restrukturyzacja i modernizacja rolnych gospodarstw towarowych i specjalistycznych;
- ☐ podniesienie konkurencyjności produkcji rolnej;
- ☐ rozwój i unowocześnienie produkcji zdrowej żywności;
- ☐ wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnego przetwórstwa spożywczego i rynku hurtowego;
- ☐ uregulowanie stosunków wodnych dla podniesienia jakości pierwotnej produkcji roślinnej;
- ☐ pomoc i wspieranie działań inwestycyjnych na rzecz uporządkowania gospodarki ściekowej obszarów wiejskich.

2) dla celu nr 2:

- ☐ wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych;
- ☐ rozwój bazy i zagospodarowanie w infrastrukturę turystyczną terenów rekreacyjnych
- ☐ poprawa stanu czystości jezior;
- ☐ uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarach wiejskich szczególnie intensywnie użytkowanych dla celów rekreacji i wypoczynku;
- ☐ promocja walorów przyrodniczych gminy;
- ☐ uzbrojenie terenów rekreacyjnych pod budownictwo letniskowe;
- ☐ zakończenie zagospodarowania terenu Gminnego Ośrodka Wypoczynkowego w Skrzynkach;
- ☐ wykorzystanie walorów Parku Krajobrazowego i rezerwatów przyrody dla edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży;

3) dla celu nr 3:

- ☐ podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców;

- ❑ zmniejszenie poziomu bezrobocia;
- ❑ poprawa funkcjonowania usług w zakresie infrastruktury społecznej;
- ❑ rozwój infrastruktury technicznej;
- ❑ podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie powstawaniu zjawisk patologii społecznych;
- ❑ podniesienie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.

Tak sformułowane cele rozwoju mają szansę być osiągnięte pod warunkiem konsekwentnego działania władz gminy na rzecz realizacji zadań nakreślonych jako programy operacyjne dla poszczególnych zespołów przedsięwzięć.

5.3. Efekty strategii

Realizacja celów operacyjnych zmierzających do osiągnięcia celów strategicznych powinna przynieść następujące efekty z ich zrealizowania:

- ❑ Poprawa efektywności produkcji rolnej
- ❑ Wzrost zamożności mieszkańców
- ❑ Niskie bezrobocie
- ❑ Dobrze rozwinięta turystyka i agroturystyka

6. Planowanie strategii

6.1. Ogólne założenia strategii rozwoju

Celem opracowania strategii rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym jest ustalenie konkretnych kierunków działań, dzięki którym władza lokalna będzie mogła racjonalnie zarządzać gminą. Dokument ten powinien stać się podstawą prowadzenia właściwej polityki przez podmioty działające na szczeblu lokalnym, a w szczególności przez władze publiczne. Dlatego też w dokumencie tym dominujące miejsce muszą zająć przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub

we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie.

Podstawą strategii rozwoju gminy powinno być założenie maksymalnego wykorzystania własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych. Nakreślone w strategii rozwoju cele ukazują do jakiego przyszłego stanu gmina chce dążyć wykorzystując atuty i ograniczając negatywny wpływ barier rozwoju, w jaki sposób zamierza osiągnąć pożądany stan oraz jaki potrzebny jest okres czasu do zrealizowania zamierzeń. W ten sposób kształtuje się wizja rozwoju, która powinna być realistyczna, a jednocześnie odważna.

Sposób osiągnięcia celów ustalonych w strategii określają programy funkcjonalne (zadania) zgrupowane wg celów operacyjnych będących środkiem do osiągnięcia celów strategicznych. Stanowią one harmonogram działań, w którym umieszczamy:

- Zadania i projekty, które będziemy realizować;
- Czas potrzebny do wykonania poszczególnych zadań;
- Środki finansowe, które musimy zaplanować w celu realizacji zadań i źródła ich finansowania;
- Osoby odpowiedzialne za realizację i partnerów, z którymi będziemy współpracować.

6.2. Wizja rozwoju gminy Baruchowo w okresie 2001 – 2015.

Wizja rozwoju jest obrazem sytuacji jaką zamierzamy osiągnąć w założonym przedziale czasowym. Jest to opis efektów oraz wynikających stąd działań zmierzających do osiągnięcia sformułowanych celów rozwoju społeczno-gospodarczego.

Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich gminy powinna nastąpić poprzez wielofunkcyjny rozwój. Aby sprostać temu wyzwaniu konieczny jest rozwój instytucji i organizacji rynku rolnego, podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej, rozwój infrastruktury technicznej, podniesienie efektywności produkcji gospodarstw rolnych.

Na obszarze gminy Baruchowo rolnictwo traktowane jest jako jedyna forma działalności gospodarczej i źródło utrzymania ludności wiejskiej. Wprowadzenie wielofunkcyjnego rozwoju wsi nastąpi w wyniku przekształceń struktury społeczno-zawodowej mieszkańców. Z uwagi na rolniczy charakter gminy, dominację rozdrobnionej gospodarki indywidualnej oraz pierwotny charakter produkcji rolnej i oddale-

nie od dużych ośrodków miejskich, wielofunkcyjny rozwój będzie profilowany w kierunku lepszego zagospodarowania miejscowych surowców rolniczych. Powstaną gospodarstwa produkujące wysokiej jakości żywność ekologiczną. Rolnicy będą otrzymywać wsparcie i pomoc w zakresie szkoleniowym i doradczym, a także finansowym poprzez system ulg w podatkach lokalnych dla inwestorów wprowadzających restrukturyzację swoich gospodarstw i nowoczesne technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W wielofunkcyjnym rozwoju wsi ważną rolę powinny pełnić instytucje rynku rolnego poprzez tworzenie grup producenckich. Powstają one z inicjatywy rolników w celu organizacji wspólnej produkcji a następnie jej sprzedaży na rynkach hurtowych bądź w zakładach przetwórczych, jako wysokiej jakości surowiec artykułów rolnych. Spowoduje to dużą konkurencję pierwotnej produkcji nie tylko na rynku wewnętrznym ale i zewnętrznych rynkach województwa, kraju a nawet UE. Inną formą instytucji rynku rolnego może być tworzenie spółdzielni rolniczych o wąskim zakresie specjalizacji ukierunkowanej na rozwój ogrodnictwa, zaopatrzenia i zbytu, mleczarstwa, usług mechanizacyjnych, przetwórstwa rolno-spożywczego opartego o wysokie technologie przetwarzania itp.

Wspieranie procesów integracyjnych rolników oraz ścisła współpraca z inkubatorami przedsiębiorczości jako instytucjonalnymi przedsiębiorstwami użyteczności publicznej powinna przyczynić się do wzrostu efektywności gospodarowania.

Rozwój przemysłu rolno-spożywczego na terenie powiatu wrocławskiego ziemskiego pozwoli na zatrzymanie pierwotnej produkcji rolnej, która będzie podstawową bazą dla przetwórstwa. Efektem rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego będzie zbyt produkcji rolnej w formie przetworzonej i pół przetworzonej. Inną formą zróżnicowania przemysłu rolnego może stać się rozwój przechowalnictwa w oparciu o istniejące obiekty po upadłych zakładach i niewykorzystane magazyny zbożowe. Posegregowane i posortowane surowce i produkty zachowają dłużej dobre parametry jakościowe, co przyczyni się do uzyskania większych dochodów ze zbytu tych towarów. Z uwagi na brak takich możliwości na terenie gminy Baruchowo, władze gminy będą aktywnie wspierać i współuczestniczyć w przedsięwzięciach podejmowanych przez powiat wrocławski.

Wielofunkcyjny rozwój na terenie gminy Baruchowo będzie bardziej podatny na procesy przekształceń tam, gdzie występują już media infrastruktury technicznej (wodociągi, dobra komunikacja, energetyka itp.) i społecznej tj. szkoła, świetlica, obiekty sakralne, obiekty użyteczności publicznej np. usługi podstawowe - sklepy.

Wypożyczenie obszarów wiejskich w urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji jest podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego oraz podnosi atrakcyjność inwestycyjną. Przede wszystkim w pierwszej kolejności zostanie opracowany program retencjonowania wód, którego realizacja powinna w niedalekim okresie doprowadzić do podniesienia jakości produkcji rolnej, a co za tym idzie zwiększenia jej konkurencyjności.

Drugą wiodącą funkcją gminy Baruchowo, obok rolnictwa będzie turystyka. Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobre warunki do rozwoju agroturystyki, turystyki krajoznawczej i pobytowej są najcenniejszym bogactwem gminy. Gospodarka turystyczna oparta będzie o świadczenie rekreacyjnych usług komercyjnych w oparciu o ośrodki wypoczynkowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. W ciągu pierwszych dwóch lat zostanie przeprowadzona szeroka akcja szkoleniowo-informacyjna i doradcza dla rolników zainteresowanych utworzeniem gospodarstw agroturystycznych. Wypoczynek na wsi jest formą odpoczynku coraz bardziej popularną wśród ludności miejskiej i stworzenie odpowiednich warunków na terenie gminy do jego funkcjonowania przyczyni się do rozwoju infrastruktury wsi, podniesie jej walory estetyczne, a także stworzy możliwość alternatywnego źródła dochodów dla ludności rolniczej. W wyniku podjęcia działalności w tej dziedzinie powstaną również nowe miejsca pracy związane z obsługą turystów.

Równolegle będzie następować zagospodarowanie przestrzeni przyrodniczej w infrastrukturę turystyczną poprzez wyznaczenie miejsc parkingowych w rejonach jezior, a także zagospodarowanie plaż, pól namiotowych, placów do gier i zabaw oraz urządzeń sanitarnych. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru spowoduje równocześnie rozwój obiektów sezonowych małej gastronomii. Oprócz tego niezbędne będzie zorganizowanie dla osób wypoczywających w ośrodkach oraz na campingach usług o charakterze kulturalnym. Do tego celu należy wykorzystać działalność zespołu folklorystycznego a także wspólnie ze Stowarzyszeniem Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego organizować imprezy plenerowe o charakterze muzycznym, rekreacyjnym, edukacyjnym itp. Walory krajobrazowe i przyrodnicze Parku zostaną wykorzystane poprzez utworzenie nowych szlaków wędrówek pieszych, rowerowych a także konnych. W tym celu dokonana zostanie inwentaryzacja najciekawszych miejsc okolicy uwzględniająca wszystkie osobliwości przyrodnicze. Jednocześnie informacja o nowych szlakach pojawi się w materiałach informacyjnych (ulotkach, katalogach) oraz na specjalnej mapie, na której powinny się także znaleźć główne punkty zwiedzania, orientacyjne długości tras, punkty gastronomiczne, miejsca noclegowe). Do realizacji tych działań oprócz władz gminy i Stowarzyszenia

Gmin Turystycznych należy włączyć organizacje ekologiczne i turystyczne.

Z uwagi na ukierunkowanie rozwoju gminy Baruchowo na turystykę szczególnie ważne będą działania na rzecz ochrony wód, a przede wszystkim w wyniku realizacji programu ochrony wód nastąpi polepszenie stanu czystości jezior. Planując wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich należy bezwzględnie przestrzegać wszystkich rygorów związanych z racjonalnym korzystaniem ze środowiska naturalnego. Stąd też duży nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowych systemów ochrony środowiska naturalnego. W tym celu niezbędne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej. Są to problemy, które z punktu widzenia funkcji turystycznej a również poprawy warunków życia mieszkańców powinny mieć priorytetowe znaczenie dla władz gminy. Dlatego też w pierwszych latach realizacji strategii zostaną wykonane inwestycje proekologiczne w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej, uzbrojenia terenów rekreacyjnych w sieć wodociagową oraz telefony.

Podstawowym czynnikiem determinującym poprawę warunków życia mieszkańców jest podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, przystosowując ich wiedzę do szybkich przemian społeczno - ekonomicznych w systemie gospodarki rynkowej. Upowszechnianie wykształcenia średniego młodzieży wiejskiej umożliwi dalsze jej doksztalcanie, a to będzie szansą na dopływ ludzi wykształconych do działalności w sferze pozarolniczej. Zapewni również dopływ wykwalifikowanej siły roboczej dla rolnictwa, co będzie impulsem do podejmowania działań w kierunku restrukturyzacji.

W zakresie szkolnictwa należy podjąć skuteczne działania w realizację rozpoczętej reformy edukacji polegającej na:

- upowszechnianiu wykształcenia średniego z szerokim do niego dostępem,
- odchodzenie od wąsko profilowanego kształcenia zawodowego na rzecz kształcenia szeroko profilowanego,
- promowanie i wdrażanie szkoleń zawodowych i programów podnoszących kwalifikacje.

Niewątpliwie ważnym czynnikiem mającym wpływ na realizację zamierzeń w tym zakresie będzie racjonalizacja sieci szkół z jednoczesną modernizacją posiadanej bazy oraz doposażeniem placówek oświatowych w niezbędne pomoce dydaktyczne i sprzęt komputerowy.

Aby sprostać powyższym wyzwaniom należy dążyć do ustawicznego kształcenia

kadry dydaktycznej szkół wszystkich szczebli oraz wprowadzania nowych przedmiotów uznanych za pożądane dla rozwoju lokalnego, a w tym również języków obcych oraz informatyki.

Niezwykle ważnym czynnikiem jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych ludności dorosłej. Umożliwi to podjęcie przez nich pracy na rynku lokalnym w działach pozarolniczych oraz przyczyni się do realizacji zamierzeń w zakresie restrukturyzacji rolnictwa. Dobre wykształcenie mieszkańców przyczyni się do lepszej ich pozycji na lokalnym rynku pracy oraz podniesie aktywność i przedsiębiorczość w uruchamianiu i prowadzeniu własnych małych przedsiębiorstw. Pozwoli to na osiąganie indywidualnych sukcesów w działalności zawodowej i w efekcie podniesie poziom dochodów w rodzinie oraz poprawi warunki życia.

Istotną rolę w tej dziedzinie będzie odgrywać rozwój szkolnictwa średniego i wyższego na terenie miasta Włocławek jako najbliższego punktu dla zaspokojenia potrzeb edukacyjnych ludności gminy Baruchowo. Dlatego też konieczne będzie współdziałanie z władzami powiatu włocławskiego ziemskiego na rzecz rozwoju szkolnictwa średniego o pożądanych profilach nauczania oraz wspieranie wszystkich działań na rzecz rozwoju WSHE we Włocławku, a także powstania publicznej Wyższej Szkoły Zawodowej.

Skutecznym instrumentem na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i zwiększenia szans na uruchomienie nowych miejsc pracy powinno być uruchomienie Inkubatora przedsiębiorczości jako instytucjonalnego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej.

Zadaniem inkubatora powinno być instytucjonalne wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie:

- udzielania konsultacji i porad z zakresu działalności gospodarczej,
- przygotowywania biznes-planów,
- przygotowania wniosków kredytowych,
- przygotowywania informacji o partnerach z innych obszarów,
- prowadzenia szkoleń w zakresie organizacji i zarządzania własną firmą,
- prowadzenia działalności promocyjnej miasta i gminy, jako atrakcyjnego miejsca
- inwestowania, zaplecza konkurencyjnej bazy surowcowej, zasobów środowiska

- kulturowego z tradycjami folklorystycznymi itp.

Ponadto inkubatory powinny mieć charakter przedsięwzięć użyteczności publicznej, gdzie profil ich działalności powinien być elastyczny do zmian koniunktury gospodarczej na rynkach lokalnych.

Uzupełnieniem działalności inkubatorów przedsiębiorczości mogą być centra wspierania i promocji lokalnych przedsiębiorców do prowadzenia działalności produkcyjnych bądź handlowych.

Działalność inkubatorów przedsiębiorczości powinna przyczynić się do:

- rozwoju aktywności i przedsiębiorczości społeczności lokalnej,
- zwiększenia liczby firm na obszarze gminy,
- poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych.

Władze gminy włączą się w działania na rzecz utworzenia inkubatora na terenie powiatu włocławskiego lub jeżeli nie będzie to możliwe utworzą wspólny ośrodek z inną gminą.

Wyższy poziom życia mieszkańców obok wzrostu gospodarczego jest też ściśle powiązany z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej i technicznej. Lepszy dostęp młodzieży wiejskiej do różnych form kształcenia, poprawa warunków lokalowych Gimnazjum oraz usprawnienie pracy ośrodka zdrowia spowoduje poczucie stabilizacji mieszkańców w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych. Jednocześnie uwzględnienie w rozwoju gminy potrzeb ludzi niepełnosprawnych oraz walka z przejawami patologii społecznych przyczyni się do integracji społeczeństwa oraz podniesienia świadomości i poczucia bezpieczeństwa. Równocześnie inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej pozwolą na poprawę warunków sanitarnych oraz zmniejszenie szkodliwego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W okresie realizacji strategii powinno zostać osiągnięte 100 % unieszkodliwienia ścieków w indywidualnych gospodarstwach rolnych poprzez budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

W wyniku wszystkich przemian gospodarczych i społecznych na terenie gminy Baruchowo społeczność lokalna będzie aktywnie współuczestniczyć w życiu gminy i utożsamiać się z działaniami podejmowanymi na rzecz jej rozwoju. Stworzone warunki będą dobrą motywacją dla ludzi młodych, co spowoduje zmniejszenie ich odpływu z terenu gminy.

6.3. Zadania realizacyjne

Na tym etapie planowania rozpoczyna się proces szczegółowego określenia zadań niezbędnych do osiągnięcia założonych celów strategicznych. Do każdego celu operacyjnego zostanie przypisane zadanie realizacyjne. Zadania powinny być ułożone wg hierarchii ważności oraz możliwości dokonywania wyboru ich wykonania pod kątem niezbędności i zapewnienia osiągalności wyznaczonych celów. Tak pogrupowane zadania będą stanowić podstawę do sporządzenia harmonogramu działań i programów.

Cel strategiczny – Podniesienie efektywności i specjalizacja produkcji rolnej – rentowne gospodarstwa rolne

CEL OPERACYJNY:

Restrukturyzacja i modernizacja rolnych gospodarstw towarowych i specjalistycznych

1. Liczba zrestrukturyzowanych i zmodernizowanych gospodarstw rolnych w % lub w liczbach rzeczywistych
2. Wzrost dochodowości z 1ha do średnich gmin wiejskich woj. wrocławskiego

ZADANIA:

1. Wspieranie przemian w strukturze obszarowej gospodarstw rolnych;
2. Propagowanie wdrażania nowoczesnych technologii i technik w produkcji roślinnej i zwierzęcej;
3. Wsparcie dla gospodarstw ekologicznych w zakresie szkoleniowym, doradczym i finansowym;
4. Pomoc producentom rolnym zmieniającym profil produkcji rolnej i wprowadzającym specjalizację
5. Stworzenie systemu ulg w podatkach lokalnych

CEL OPERACYJNY:

Podniesienie konkurencyjności produkcji rolnej

1. Liczba grup producenckich

ZADANIA:

1. Pomoc prawna w tworzeniu i rejestracji grup producenckich rolników;
2. Współdziałanie z władzami powiatu ziemskiego w utworzeniu rynku hurtowego;
3. Opracowanie programu retencjonowania wód dla podniesienia jakości produkcji rolnej;

Cel strategiczny: Dobrze wykorzystane walory turystyczne i przyrodnicze gminy

CEL OPERACYJNY:

Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych 1. Liczba gospodarstw agroturystycznych

ZADANIA:

1. Organizacja szkoleń dla rolników indywidualnych z zakresu prowadzenia gospodarstw agroturystycznych;
2. Pomoc prawna i organizacyjna dla osób zainteresowanych utworzeniem gospodarstwa agroturystycznego;
3. Pomoc w pozyskiwaniu funduszy na inwestycje związane z agroturystyką;
4. Promocja agroturystyki.

CEL OPERACYJNY:

Rozwój infrastruktury turystycznej i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych 1. Liczba obiektów

ZADANIA:

1. Wyznaczenie kąpielisk i plaż oraz placów zabaw i boisk sportowych;
2. Przygotowanie miejsc parkingowych z wyposażeniem sanitarnym;
3. Wspieranie działań właścicieli ośrodków wypoczynkowych na rzecz podniesienia standardu bazy noclegowej i sanitarnej;
4. Wytyczenie i urządzenie na terenach chronionych parku szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i dydaktycznych oraz miejsc odpoczynku

CEL OPERACYJNY:

Poprawa stanu czystości jezior

1. II klasa czystości

ZADANIA:

1. Opracowanie programu ochrony wód (obniżenie eutrofizacji przez odcięcie dopływu zanieczyszczeń komunalnych, odsunięcie uprawy od linii brzegowej oraz napowietrzanie wody);
2. Doprowadzenie jakości wód do co najmniej II klasy czystości;
3. Wyznaczenie stref ochrony pośredniej komunalnych ujęć wody

CEL OPERACYJNY:

Uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarach wiejskich szczególnie intensywnie użytkowanych dla celów rekreacji i wypoczynku

1. Długość sieci
2. Ilość oczyszczalni przyzagrodowych

ZADANIA:

1. Budowa lokalnej kanalizacji ściekowej wraz z oczyszczalnią na terenach przeznaczonych pod budownictwo letniskowe;
2. Pomoc rolnikom w pozyskaniu środków finansowych na budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków;
3. Przygotowanie i złożenie wniosku o dotację z programu SAPARD w ramach realizacji schematu 3.2. – odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych;

CEL OPERACYJNY:

Promocja walorów przyrodniczych gminy

1. Ilość imprez

ZADANIA:

1. Przygotowanie informatora turystycznego zawierającego zasoby przyrodnicze parku, rezerваты, osobliwości przyrodnicze, adresy bazy wypoczynkowej i rekreacyjnej, szlaki turystyczne, trasy rowerowe itp.;

2. Współpraca ze Stowarzyszeniem Gmin Turystycznych na rzecz wspólnych działań promocyjnych np.. udział w targach turystycznych, organizacja wspólnych imprez na rzecz edukacji ekologicznej i kulturowej dla dzieci i młodzieży;
3. Wykorzystanie lokalnych mediów do zamieszczania informacji o walorach gminy;
4. Założenie strony internetowej;

CEL OPERACYJNY:

Uzbrojenie terenów rekreacyjnych pod budownictwo letniskowe 1. 100% zwodociągowania

ZADANIA:

1. Podjęcie działań zmierzających do telefonizacji terenów rekreacyjnych

CEL OPERACYJNY:

Zakończenie zagospodarowania terenu Gminnego Ośrodka Wypoczynkowego w Skrzynkach

ZADANIA:

1. Budowa pomostu oraz sprzętu pływającego
2. Budowa sceny wraz z zapleczem kulisowym;
3. Zorganizowanie placu zabaw ze sprzętem dla najmłodszych dzieci;
4. Wyposażenie pola namiotowego dużych grup zorganizowanych i pola namiotowego turystów indywidualnych;

CEL OPERACYJNY:

Wykorzystanie walorów Parku Krajobrazowego i rezerwatów przyrody dla edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży 1. Ilość tras
2. Ośrodek

ZADANIA:

1. Podjęcie wspólnych działań z władzami powiatu ziemskiego Włocławskiego,

Stowarzyszeniem Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego i władz Parku Krajobrazowego na rzecz utworzenia Ośrodka Edukacji Przyrodniczo-Leśnej;

2. Promocja aktywnego wypoczynku leśnego za pośrednictwem szkół i placówek kultury;

Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców

CEL OPERACYJNY:

Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców

1. 25% ludności z wykształceniem średnim
2. 2,5% z wykształceniem wyższym

ZADANIA:

1. Przygotowanie oferty szkoleniowej dla ludności rolniczej przy współpracy z ODR, KPIR oraz innych instytucji szkoleniowych;
2. Podjęcie działań na rzecz utworzenia ośrodka szkoleniowego dla dorosłych na terenie powiatu ziemskiego włocławskiego
3. Dostosowanie przedmiotów nauczania w Gimnazjum do wymogów rynku pracy (np. wprowadzenie na uki informatyki, języków obcych);
4. Stworzenie systemu stypendialnego dla młodzieży zamierzającej kontynuować naukę w szkołach średnich i na wyższych uczelniach;
5. Wspieranie inicjatyw powoływania wyższych uczelni we Włocławku;
6. Współdziałanie z władzami powiatu ziemskiego włocławskiego na rzecz dostosowania profili nauczania w szkołach średnich do potrzeb rynku pracy;

CEL OPERACYJNY:

Zmniejszenie poziomu bezrobocia

1. Stopa bezrobocia.
2. Liczba miejsc pracy

ZADANIA:

1. Prowadzenie akcji informacyjnej dla osób poszukujących pracy o dostępnych

kursach i szkoleniach w zakresie przekwalifikowań zawodowych;

2. Podjęcie działań na rzecz utworzenia na terenie powiatu inkubatora przedsiębiorczości jako instrumentu aktywnego przeciwdziałania bezrobociu;
3. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego (gastronomia, usługi, handel);
4. Utworzenie w Urzędzie Gminy punktu informacji gospodarczej (prawnej finansowej) dla pracodawców i rolników o możliwościach i zasadach uzyskiwania pomocy finansowej na tworzenie nowych miejsc pracy

CEL OPERACYJNY:

Poprawa funkcjonowania usług w zakresie infrastruktury społecznej

ZADANIA:

1. Budowa lub wykorzystanie obiektu szkoły podstawowej dla Gimnazjum
2. Poprawa warunków lokalowych GOK;
3. Podniesienie poziomu usług medycznych (dostosowanie godzin pracy ośrodka do potrzeb społecznych, doposażenie w niezbędną aparaturę i sprzęt medyczny;

CEL OPERACYJNY:

Rozwój infrastruktury technicznej

1. km sieci

ZADANIA:

1. Budowa sieci kanalizacyjnej na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej
2. Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia stopnia telefonizacji gminy;

CEL OPERACYJNY:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie powstawaniu zjawisk patologii społecznych

ZADANIA:

1. Przeprowadzanie szkoleń profilaktycznych dla dorosłych, dzieci i młodzieży na temat zagrożeń i sposobów przeciwdziałania;
2. Zwiększenie patroli policji w miejscach szczególnie zagrożonych;
3. Uruchomienie „telefonu zaufania”, gabinetu terapeutycznego;
4. Organizowanie sezonowych akcji dla dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa drogowego (bezpieczna droga do szkoły) i pożarowego (bezpieczne żniwa);

CEL OPERACYJNY:

Podniesienie aktywności społecznej i gospodarczej 1. Liczba imprez mieszkańców

ZADANIA:

1. Organizowanie cyklicznych masowych imprez integracyjnych (festyny, koncerty, zawody) dla mieszkańców gminy;
2. Organizowanie imprez edukacyjno-kulturalnych dla dzieci i młodzieży (konkursy, rajdy rowerowe, piesze, przedstawienia)
3. Pomoc lokalnym producentom rolnym i przedsiębiorcom w uczestnictwie w imprezach wojewódzkich i krajowych typu targi, wystawy;
4. Włączenie aktywnych liderów społecznych do działalności Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego;

6.4. Harmonogram działań

Cele		Czas realizacji w latach		Odpowiedzialny za realizację lub koordynację i współdziałanie	Koszt (budżet) w zł	Źródła finansowania	Uwagi
Zadania		od	do				
I. Cel strategiczny – Podniesienie i specjalizacja produkcji rolnej – rentowne gospodarstwa rolne.							
Cel operacyjny – Restrukturyzacja i modernizacja rolnych gospodarstw towarowych i specjalistycznych							
Zadania:							
1. Wsparcie przemian w strukturze obszarowej gospodarstw rolnych;	proces	ciągły		Urząd Gminy	-	-	-
2. Propagowanie wdrażania nowoczesnych technologii i technik w produkcji roślinnej i zwierzęcej;	proces	ciągły		Ośrodek Doradztwa Rolniczego	-	-	-
3. Wsparcie dla gospodarstw ekologicznych w zakresie szkoleniowym, doradczym i finansowym;	proces	ciągły		Urząd Gminy Ośrodek Doradztwa Rolniczego „Ekoland” Sp. z o.o	-	-	-

4. Pomoc producentom rolnym zmieniającym profil produkcji rolnej i wprowadzającym specjalizację;	proces	ciągły	Urząd Gminy Ośrodek Doradztwa Rolniczego	-	-	-
5. Stworzenie systemu ulg w podatkach lokalnych;	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-
Cel operacyjny – Podniesienie konkurencyjności produkcji rolnej						
Zadania:						
Pomoc prawna w tworzeniu i rejestracji grup producentów rolników;	proces	ciągły	Urząd Gminy Ośrodek Doradztwa Rolniczego	-	-	-
2. Współdziałanie z władzami powiatu ziemskiego w utworzeniu rynku hurtowego;	2001	2004	Urząd Gminy	-	-	-
3. Opracowanie programu retencjonowania wód dla podniesienia jakości produkcji rolnej;	2001	2003	Urząd Gminy	4 000,00	Urząd Marszałkowski Urząd Gminy	-

II. Cel strategiczny – Dobrze wykorzystane walory turystyczne i przyrodnicze gminy						
Cel operacyjny – Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych						
Zadania:						
1. Organizacja szkoleń dla rolników indywidualnych z zakresu prowadzenia gospodarstw agroturystycznych;	proces	ciągły	Urząd Gminy Ośrodek Doradztwa Rolniczego K.P.I. Rol.	15.000,00	Urząd Gminy Fundusze pomocnicze	-
1. Pomoc prawna i organizacyjna dla osób zainteresowanych utworzeniem gospodarstwa agroturystycznego;	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-
2. Pomoc w uzyskiwaniu funduszy na inwestycje związane z agroturystyką;	proces	ciągły	Urząd Gminy Ośrodek Doradztwa Rolniczego	-	-	-
3. Promocja agroturystyki;	proces	ciągły	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	1.000,00	Urząd Gminy	-

Cel operacyjny – Rozwój i zagospodarowanie w infrastrukturę turystyczną terenów rekreacyjnych						
Zadania:						
Wyznaczenie kąpielisk i plaż oraz placów zabaw i boisk sportowych;	2001	2002	Urząd Gminy	-	-	-
1. Przygotowanie miejsc parkingowych z wyposażeniem sanitarnym;	2001	2002	Urząd Gminy	-	-	-
2. Wspieranie działań właścicieli ośrodków wypoczynkowych na rzecz podniesienia standardu bazy noclegowej i sanitarnej;	proces	ciągły	Urząd Gminy Nadleśnictwo Kowal GWPK	-	-	-
3. Wytyczenie i urządzenie na terenach chronionych parku szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych	2001	2003	Urząd Gminy Stow. Gmin Turystycznych	1.000,00	SAPARD UG	-

i dydaktycznych oraz miejsc odpoczynku;				GWPK, Nadleśnictwo Kowal Starostwo Powiatowe		
Cel operacyjny – Poprawa stanu czystości jezior						
Zadania:						
1. Opracowanie programu ochrony wód (obniżenie eutrofizacji przez odcięcie dopływu zanieczyszczeń komunalnych, odśnieżanie uprawy od linii brzegowej oraz napowietrzanie wody);	2002	2004	Urząd Wojewódzki Wydz. Ochrony Środowiska	5.000,00	WFOŚ WJOŚ	-
1. Doprowadzenie jakości wód do co najmniej II klasy czystości;	2004	2006	Urząd Wojewódzki Wydz. Ochrony Środowiska	30.000,00	WFOŚ WJOŚ	-
3. Wyznaczenie stref ochronnych pośredniej komunalnych ujęć wody;	2002	2005	Urząd Gminy	3.000,00	Urząd Gminy	-

Cel operacyjny – Uregulowanie gospodarki ściekowej na obszarach wiejskich szczególnie intensywnie użytkowanych dla celów rekreacji i wypoczynku						
Zadania:						
1. Budowa lokalnej kanalizacji ściekowej wraz z oczyszczalnią na terenach przeznaczonych pod budownictwo letniskowe;	2005	2015	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin Nadleśnictwo	3.000.000,00	WFOŚ SAPARD UG zainteresowani mieszkańcy	-
2. Pomoc rolnikom w pozyskaniu środków finansowych na budowę przyzgodowych oczyszczalni ścieków;	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	KFM WFOŚ SAPARD	-
3. Przygotowanie i złożenie wniosku o dotację z programu SAPARD w ramach realizacji schematu – od prowadzenie i oczyszczanie	2006	2007	Urząd Gminy	-	-	-

ścieków komunalnych;						
Cel operacyjny – Promocja walorów przyrodniczych gminy						
Zadania:						
Przygotowanie informatora turystycznego zawierającego zasoby przyrodnicze parku, rezerwaty, osoblivosti przyrodnicze, adresy bazy wypoczynkowej i rekreacyjnej, szlaki turystyczne, trasy rowerowe itp.;	2001	2002	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	3.000,00	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	-
2. Współpraca ze Stowarzyszeniem Gmin Turystycznych na rzecz wspólnych działań promocyjnych np. udział w targach turystycznych, organizacja wspólnych imprez na rzecz edukacji ekologicznej i kultu-	proces	ciągły	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	3.000,00	WFOŚ Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	-

rowej dla dzieci i młodzieży;						
1. Wykorzystanie lokalnych mediów do zamieszczania informacji o walorach gminy	proces	ciągły	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	1.200,00	Urząd Gminy Stowarzyszenie Gmin	-
2. Założenie strony internetowej;	2001	-	Urząd Gminy	1.000,00	Urząd Gminy	-
Cel operacyjny – Uzbrojenie terenów rekreacyjnych pod budownictwo letniskowe						
Zadania:						
1. Podjęcie działań zmierzających do telefonizacji terenów rekreacyjnych;	2001	2002	TPSA	-	TPSA Odbiorcy	-
Cel operacyjny – Zakończenie zagospodarowania terenu Gminnego Ośrodka Wypoczynkowego w Strzyńkach						
Zadania:						
1. Budowa pomostu oraz przechodni sprzętu pływającego;	2001	2003	Urząd Gminy	50.000,00	Urząd Gminy SAPARD	-

2. Budowa sceny wraz z zapleczem kulisowym;	2001	2003	Urząd Gminy	10.000,00	Urząd Gminy	-
3. Zorganizowanie placu zabaw ze sprzętem dla najmłodszych dzieci;	2001	2003	Urząd Gminy	10.000,00	Urząd Gminy	
4. Wyposażenie pola namiotowego dużych grup zorganizowanych i pola namiotowego turystów indywidualnych;	2001	2003	Urząd Gminy	5.000,00	Urząd Gminy	-
Cel operacyjny – Wykorzystanie walorów Parku Krajobrazowego i rezerwatów przyrody dla edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży						
Zadania:						
1. Podjęcie wspólnych działań z władzami powiatu ziemskiego Włocławskiego, Stowarzyszeniem Gmin Turystycznych Pojezierza Gościńskiego i władz Parku	2002	2004	Urząd Gminy	-	-	-

Krajowego na rzecz utworzenia Ośrodka Edukacji Przyrodniczo-Leśnej;							
2. Promocja aktywnego wypoczynku leśnego za pośrednictwem szkół i placówek kultury;	proces	ciągły	Szkoły, GOK	-	-	-	-
III. Cel strategiczny – Poprawa warunków życia mieszkańców							
Cel operacyjny – Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców							
Zadania:							
1. Przygotowanie oferty szkoleniowej dla ludności rolniczej przy współpracy z ODR, KPIR oraz innych instytucji szkoleniowych;	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-	-

2. Podjęcie działań na rzecz utworzenia ośrodka szkoleniowego dla dorosłych na terenie powiatu ziemskiego wrocławskiego;	proces	ciągły	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe	-	-	-
Dostosowanie przedmiotów nauczania w Gimnazjum do wymogów rynku pracy (np. wprowadzenie nauki informatyki, języków obcych)	proces	ciągły	Dyrektorzy Szkół	-	-	-
3. Stworzenie systemu stypendialnego dla młodzieży zamierzającej kontynuować naukę w szkołach średnich i na wyższych uczelniach;	2005	-	Urząd Gminy	-	Fundacje	-
4. Wpisanie inicjatyw powoływania wyższych uczelni we Wrocławku;	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-

5. Współdziałanie z właścicielami powiatu ziemskiego włocławskiego na rzecz dostosowania profili w nauczania w szkołach średnich do potrzeb rynku pracy;	proces	ciągły	Dyrektorzy Szkół	-	-	-
Cel operacyjny – Zmniejszenie poziomu bezrobocia						
Zadania:						
1. Prowadzenie akcji informacyjnej dla osób poszukujących pracy o dostępnych kursach i szkoleniach w zakresie przekwalifikowań zawodowych;	proces	ciągły	Urząd Gminy Powiatowy Urząd Pracy	-	-	-
2. Podjęcie działań na rzecz utworzenia na terenie powiatu inkubatora przedsiębiorczości jako instrumentu aktywnego przeciwdziałania bezrobociu;	2001	2002	Urząd Gminy	-	-	-

3. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego (gastro-nomia, usługi, handel);	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-
4. Utworzenie w Urzędzie Gminy punktu informacji gospodarczej (prawnej, finansowej) dla pracodawców i rolników o możliwościach uzyskiwania pomocy finansowej na tworzenie nowych miejsc pracy i zasadach	2002	-	Urząd Gminy	-	-	-
Cel operacyjny – Poprawa funkcjonowania usług w zakresie infrastruktury społecznej						
Zadania:						
1. Budowa lub wykorzystanie obiektu Szkoły Podstawowej dla Gimnazjum;	2001	2003	Urząd Gminy	1.250.000,00	Urząd Gminy Wojewoda	-
2. Poprawa warunków lokalnych GOK;	2001	2002	Urząd Gminy	-	-	-

3. Podniesienie poziomu usług medycznych (dostosowanie godzin pracy ośrodka do potrzeb społecznych, doposażenie w niezbędną aparaturę i sprzęt medyczny;	2001	2003	Urząd Gminy	-	-	-
--	------	------	-------------	---	---	---

Cel operacyjny – Rozwój infrastruktury technicznej**Zadania:**

1. Budowa sieci kanalizacyjnej na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej;	2007	2015	Urząd Gminy	500.000,00	Urząd Gminy SAPARD	-
2. Podjęcie działań zmierzających do zwiększenia stopnia telefonizacji gminy;	2001	2002	Urząd Gminy	-	-	-

Cel operacyjny – Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego i zapobieganie powstawaniu zjawisk patologii społecznych**Zadania:**

Włocławskie Towarzystwo Naukowe

1. Przeprowadzenie szkoleń profilaktycznych dla dorosłych, dzieci i młodzieży na temat zagrożeń i sposobów przeciwdziałania;	proces	ciągły	Dyrektorzy Szkół	-	-	-
2. Zwiększenie patroli policyjnych w miejscach szczególnie zagrożonych;	proces	ciągły		-	-	-
3. Uruchomienie „telefonu zaufania”, gabinetu terapeutycznego;				-	-	-
4. Organizowanie sezonowych akcji dla dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa drogowego (bezpieczna droga do szkoły) i pożarowego (bezpieczne znuwa);	proces	ciągły	Dyrektorzy Szkół Ochotnicza Straż Pożarna Policja	-	-	-
Cel operacyjny – Podniesienie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców						
Zadania:						

1. Organizowanie cyklicznych masowych imprez integracyjnych (festyny, koncerty, zawody) dla mieszkańców gminy;	proces	ciągły	GOK	-	-	-
2. Organizowanie imprez edukacyjno-kulturalnych dla dzieci i młodzieży (konkursy, rajdy rowerowe, piesze, przedstawienia);	proces	ciągły	GOK	-	-	-
3. Pomoc lokalnym producentom rolnym i przedsiębiorcom w uczestnictwie w imprezach wojewódzkich i krajowych typu targi, wystawy;	proces	ciągły	Urząd Gminy ODR	-	-	-
4. Włączenie aktywnych liderów społecznych do działalności Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostyńskiego.	proces	ciągły	Urząd Gminy	-	-	-